

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-master Kunsteducatie
deeltijd

**Hanzehogeschool Groningen/
NHL Hogeschool**

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-master Kunsteducatie
deeltijd

**Hanzehogeschool Groningen/
NHL Hogeschool**

CROHO nr. 49117

Hobéon Certificering BV

Datum

1 juni 2012

Auditteam

Drs. G.J. Stoltenborg

Prof. dr. F.H. Haanstra

J.G.H. van Gemert

P.C.M. Grooten

M. Wilke

Secretaris

G.C. Versluis

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN PER STANDAARD	9
5.	ALGEMENE CONCLUSIE	27
6.	AANBEVELINGEN	29
	BIJLAGE I Scoretabel	31
	BIJLAGE II Opleidingsspecifieke eindkwalificaties	33
	BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma	37
	BIJLAGE IV Locatiebezoek, werkwijze en beslisregels	39
	BIJLAGE V Lijst geraadpleegde documenten	43
	BIJLAGE VI Overzicht auditteam	47

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hanzehogeschool Groningen (HG) / NHL Hogeschool (NHL)
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	De instellingstoets HG vond in juni-okt 2011 plaats. Het resultaat hiervan was ten tijde van de audit nog niet bekend. De instellingstoets bij NHL moet nog plaatsvinden.

NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Master Kunsteducatie
registratienummer croho	49117 (NHL) en 49117 (HG)
domein/sector croho	Education
oriëntatie opleiding (hbo – wo)	hbo
niveau opleiding (associate degree – bachelor – master)	Master
aantal studiepunten (ec's)	60
afstudeerrichtingen	-
locatie(s)	Groningen en Leeuwarden
variant(en)	deeltijd
relevante lectoraten / kenniscentra	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kenniscentrum Kunst & Samenleving, lectoraat Popcultuur, innovatie en duurzaamheid van Hanzehogeschool Groningen ▪ Lectoraat Duurzame schoolontwikkeling van de NHL Hogeschool
Datum audit	12 maart 2012

in-, door- en uitstroomgegevens van –zo mogelijk– de laatste 6 cohorten						
cohort	2006	2007	2008	2009	2010	2011
▪ instroom	-	8	14	12	6	14
cohort	2006	2007	2008	2009	2010	2011
▪ diplomarendement binnen 2 jaar	-	1	4	5	-	-
▪ diplomarendement binnen 3 jaar	-	3	11	-	-	-
cohort	2006	2007	2008	2009	2010	2011
▪ uitval binnen 1 jaar	-	3	1	1	1	-
▪ uitval binnen 2 jaar	-	5	3	-	-	-
▪ uitval binnen 3 jaar	-	5	3	-	-	-
gerealiseerde docent–student ratio			1:31			
contacturen			Collectief met docent	Indiv met docent	Zelfstudie (incl overleg medestudenten)	totaal
▪ 1 ^e jaar, 1 ^e semester			140 uur	5 uur	275 uur	420
▪ 1 ^e jaar, 2 ^e semester			120 uur	5 uur	295 uur	420
▪ 2 ^e jaar, 1 ^e semester			100 uur	20 uur	300 uur	420
▪ 2 ^e jaar, 2 ^e semester			60 uur	20 uur	340 uur	420
totaal						1680

Hanzehogeschool Groningen en NHL Hogeschool bieden een joint program aan.

2. SAMENVATTING

Op 12 maart 2012 voerde een auditteam van Hobéon de audit uit bij de hbo-masteropleiding Kunsteducatie die Hogeschool Groningen en NHL Hogeschool gezamenlijk aanbieden. De opleiding is in 2007 gestart en richt zich op studenten die zich verder willen professionaliseren op het terrein van kunsteducatie. De opleiding wordt in deeltijd aangeboden.

1 Beoogde eindkwalificaties: goed

De opleiding master Kunsteducatie, die de Hogeschool Groningen en de NHL Hogeschool gezamenlijk verzorgen, baseert zich op de negen landelijk vastgestelde competenties voor de master Kunsteducatie. Door de koppeling aan de Dublin Descriptoren borgt de opleiding dat de competenties voldoen aan de internationale standaard voor het masterniveau.

Het auditteam juicht het toe dat 'cultureel ondernemerschap' in het vernieuwde competentieprofiel, dat binnenkort landelijk wordt vastgesteld, explicieter aandacht krijgt. Het werkveld heeft over de gehele breedte mensen nodig heeft die hierin vaardig zijn.

De opleiding heeft in nauw overleg met het werkveld een eigen inkleuring gegeven aan het profiel. Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding daarmee zorgt voor een nauwe aansluiting bij wat het werkveld in de noordelijke provincies nodig heeft. Het auditteam acht daarbij met name het interdisciplinair kunnen werken en de uitwisseling van kennis en expertise met het werkveld van belang.

De opleiding heeft aangetoond dat zij met vakgenoten, de andere vijf masteropleidingen Kunsteducatie en met verschillende vertegenwoordigers in het werkveld regelmatig overlegt over de competenties. De opleiding heeft een stevige en actieve werkveldadviesraad met vertegenwoordigers vanuit het binnen- en buitenschools werkveld uit de drie noordelijke provincies, waarmee zij minimaal twee maal per jaar overlegt.

Vanwege het feit, dat de opleiding nauw aansluit bij wat het noordelijk werkveld vraagt van een master kunsteducatie en de opleiding daarover regelmatig overlegt met vakgenoten en vertegenwoordigers van het werkveld, komt het auditteam tot een oordeel 'goed' voor deze standaard.

2. Onderwijsleeromgeving: voldoende

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding beschikt over een enthousiast team met deskundige docenten, die met elkaar een breed en samenhangend masterprogramma bieden. De docenten zijn goed op de hoogte van de ontwikkelingen in het werkveld en bieden een actueel programma. Door de flexibele schil van gastdocenten zorgt de opleiding tevens voor aansluiting op de individuele behoefte van de studenten.

Het auditteam is van oordeel, dat het programma de studenten de mogelijkheid biedt de beoogde competenties te ontwikkelen. In het programma zit een stevig theoretische component met onder andere colleges aan de Rijksuniversiteit Groningen. Het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden en het doen van onderzoek krijgen veel aandacht. Mooi onderdeel acht het auditteam de 'Community of Learners', waarbij de studenten zelf verantwoordelijk zijn voor kennisdeling en kennisverwerving met hun medestudenten uit het eerste en tweede studiejaar via een professionele dialoog. In de Vrije Profiel Ruimte krijgen de studenten de mogelijkheid zich te verbreden en te verdiepen op terreinen die zij zelf mogen kiezen. Het auditteam is van oordeel dat de aandacht voor 'cultureel ondernemerschap' in het programma nog moet toenemen. De opleiding meldde dat er wel verandering op komst is. In het vernieuwde competentieprofiel is 'cultureel ondernemerschap' namelijk één van de competenties.

De plannen met betrekking tot de internationale dimensie met o.a. excursies naar kunstvakopleidingen in het buitenland waarin studenten artistieke en educatieve inzichten rond interdisciplinaire kunsteducatie kunnen opdoen, geven het auditteam vertrouwen dat de internationale dimensie een verdere versterking krijgt in de opleiding. De enthousiaste programma-manager van de opleiding, die zelf uit Duitsland komt, speelt hierin een belangrijke (voortrekkers)rol.

Ook over het maatwerk dat de opleiding biedt, wenst het auditteam een kanttekening te maken. Het auditteam onderschrijft het belang van een behoorlijke mate van vrijheid aan studenten om een eigen invulling te geven aan het programma. Toch mag de opleiding wat meer sturing geven aan de keuzen die de studenten maken. Studenten kunnen als zij dat willen tamelijk sterk op de eigen beroepspraktijk gericht blijven, terwijl het auditteam in het werkveld een grote behoefte ziet aan mensen die breed inzetbaar zijn en breed kunnen opereren. Het auditteam acht het belangrijk dat de opleiding hierop ook inspeelt.

Studenten en werkveld zijn tevreden tot zeer tevreden over het programma.

De opleiding hanteert een zorgvuldige intakeprocedure, waardoor alleen potentieel geschikte kandidaten worden toegelaten tot de opleiding. Het auditteam is ook positief over de deficiëntie-programma's en de op maat begeleiding van de studenten.

De voorzieningen om het programma te verzorgen, voldoen. De opleiding en een denktank van studenten denken momenteel na over een krachtiger leeromgeving, omdat de studenten de ruimten van het Prins Claus Conservatorium niet erg inspirerend vinden. Het auditteam acht dit zinvol. Het auditteam vindt het tevens een goede zaak, dat de opleiding voor specifieke onderdelen gebruik maakt van externe locaties, daar deze het programma meerwaarde bieden.

Omdat het auditteam de inrichting van het programma zwaar vindt wegen en de opleiding hierin nog verbeteringen kan aanbrengen, acht het auditteam een oordeel 'voldoende' voor deze standaard op dit moment het meest op zijn plaats. Wanneer de opleiding in het programma de aandacht voor 'cultureel ondernemerschap' nog versterkt en de studenten meer gaat sturen in de keuzen die ze maken, kan dit oordeel op termijn zeker wijzigen in een 'goed'.

3. Toetsing en beoordeling: voldoende

Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier toetst en beoordeelt. De opleiding is de afgelopen jaren aantoonbaar bezig geweest en nog bezig de kwaliteit van het toetsen en beoordelen steeds beter te borgen. Op de toets kunstfilosofie na, past de opleiding bij het toetsen het principe van het zogenoemde 'vier-ogenbeleid' toe, waarbij zij nu bij de beoordeling geschoolde examinatoren inzet. Daarbij zet zij ook externen van andere opleidingen of vanuit het werkveld in. Alleen de toetsen waar de interpretatie van de beoordelend docent een rol kan spelen, vragen nog aandacht. Het is belangrijk dat de beoordelingscriteria voor iedereen helder zijn en docenten regelmatig met elkaar gegeven beoordelingen en de daarbij gehanteerde normering uitwisselen. Door de mix aan toetsvormen toetst en beoordeelt de opleiding op verschillende manieren of de student de vereiste competenties beheerst. De toetscriteria die de opleiding daarbij hanteert zijn duidelijk beschreven in het studiemateriaal van de studenten. Op het beoordelingsformat staan deze toetscriteria eveneens vermeld. Het auditteam acht het in deze ook belangrijk dat de studenten over het algemeen tevreden zijn over de toetsen.

De op 1 september 2011 nieuw samengestelde examencommissie voor alle opleidingen van de Academie Minerva van de Hanzehogeschool Groningen, waaronder ook de master Kunsteducatie, en de opleidingsspecifieke toetscommissie vervullen in het bewaken van de kwaliteit van het toetsen en beoordelen en het bewaken van het eindniveau een duidelijke rol.

Het auditteam is van oordeel, dat de afgestudeerden over het algemeen een voldoende tot goed masterniveau hebben bereikt. Eén afstudeerwerk beoordeelde het auditteam evenwel met een onvoldoende. Het auditteam is positief over het feit, dat de opleiding gericht bezig is de onderzoeksvaardigheden van de studenten verder te verbeteren. Dat zal het niveau van de afstudeeronderzoeken ten goede komen. Het gegeven dat het werkveld tevreden is over het gerealiseerde masterniveau van de afgestudeerden en dat alumni melden dat zij zich in de verschillende rollen verbreed en verdiept hebben, weegt eveneens mee in het positieve oordeel van het auditteam.

Het auditteam komt dan ook tot een oordeel 'voldoende' voor het toetsen en beoordelen en het gerealiseerde niveau.

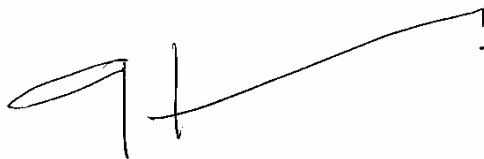
Algemene conclusie: voldoende

Het auditteam is van oordeel dat een aantal onderdelen van de opleiding goed op orde is, maar dat aan een aantal punten nog verder gewerkt moet worden. Omdat standaard 2 en 3 naar het oordeel van het auditteam nu nog voldoende zijn, komt het auditteam op dit moment tot een eindoordeel 'voldoende' voor de opleiding.

Joint degree:

De aanvraag voor accreditatie van de opleiding gaat gepaard met een aanvraag voor een joint degree. Het auditteam heeft geconstateerd, dat beide hogescholen in gezamenlijkheid ervoor, zorgen dat de opleiding op alle terreinen, programma, kwaliteitszorg, examen- en toetscommissie, werkveld en studenten, naar behoren functioneert. Het auditteam adviseert de NVAO daarom de hogescholen toestemming te geven een gezamenlijk diploma aan de studenten uit te reiken.

1 juni 2012

drs. G.J. Stoltenborg,
voorzitter

G.C. Versluis,
secretaris

3. INLEIDING

De hbo-master Kunsteducatie van Hanzehogeschool Groningen (HG)/NHL Hogeschool is één van de zes masteropleidingen kunsteducatie in Nederland.

De opleiding is in 2007 gestart. Daarvoor hebben de beide hogescholen een gezamenlijke toets nieuwe opleiding aangevraagd.

De hogescholen bieden een joint programma aan en willen vanaf 2012 een joint degree afgeven, één diploma van beide hogescholen gezamenlijk. De directie van de opleiding wordt gevormd door de dean van de School of Performing Arts en de dean van de School of Fine Arts van Hanzehogeschool Groningen en de directeur van het Instituut Educatie & Communicatie en het hoofd van de afdeling Kunst & Educatie van de NHL. De docenten van de opleiding zijn afkomstig van beide hogescholen. Aan de samenwerking ligt een 'Gemeenschappelijke regeling Masteropleiding Kunsteducatie' ten grondslag.

De twee noordelijke hogescholen werken eveneens hecht samen met de Rijksuniversiteit Groningen (RuG), faculteit der letteren en daarbinnen met name met de studie Kunsten, Cultuur en Media en het Expertcentre Arts in Society. Studenten volgen colleges aan de RuG en docenten van de RuG zijn als docent aan de masteropleiding verbonden. Binnen het onderzoeksdomein is er samenwerking met het Expertisecentre Arts in Society.

Van de ruim 90 studenten die jaarlijks instromen in één van de zes hbo-masters kunsteducatie, startten er in het studiejaar 2011-2012 14 bij HG/NHL.

Toets Nieuwe Opleiding 2007

Met de accreditatieaanvraag heeft de opleiding in 2007 een ambitieus plan neergelegd voor een noordelijke master. Het panel van de toets nieuwe opleiding was daar zeer positief over. In de eerste jaren is de opleiding op basis van de evaluaties met studenten, docenten, hoofden en het werkveld bezig geweest met de ontwikkeling van het programma. Daar waar nodig heeft de opleiding snelle aanpassingen gedaan. Zo is er bijvoorbeeld een aanvullend programma met werkcolleges op de hoorcolleges van de RuG ontwikkeld en hebben studenten in de Vrije Profiel Ruimte mogelijkheden gekregen onderwijs in nieuwe media bij Minerva te volgen. Ook worden er lessen 'beschouwen andere kunsten' aangeboden, die studenten met een vooropleiding van voor de komst van het vak Culturele en Kunstzinnige vorming (CKV) in het voortgezet onderwijs, kunnen volgen in de Vrije Profiel Ruimte.

Omdat er onder de eerste lichting studenten een grote uitval was, heeft de opleiding de intakeprocedure en de voorlichting aangepast.

Naar aanleiding van de vragen van het panel van de toets nieuwe opleiding over de invulling van het begrip interdisciplinariteit heeft de opleiding concrete invulling gegeven aan dit begrip in het programma. Daarnaast heeft de opleiding het onderscheid tussen leerdoelen, gedragsindicatoren en toetsingscriteria transparanter gemaakt en deze eenduidig gecommuniceerd o.a. in de studiegids.

4. OORDELEN PER STANDAARD

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor–master) en oriëntatie (hbo–wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

De beoogde eindkwalificaties

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding zich baseert op het landelijk opleidingsprofiel van de hbo-master Kunsteducatie van 2004, dat is opgesteld door het Kunstvakdocentenoverleg (KVDO).

Het huidige opleidingsprofiel kent negen competenties te weten: i)creërend vermogen, ii)onderzoekend vermogen, iii)(kunst)pedagogisch vermogen en didactisch vermogen, iv)operationaliserend vermogen, v)vermogen tot kritische reflectie, vi)innovatief vermogen, vii)communicatief vermogen, viii)vermogen tot samenwerken, ix)omgevingsgerichtheid. De competenties zijn afgezet tegen de Dublin Descriptoren voor een masteropleiding.

Voorbeelden hiervan zijn:

- De student hbo-master Kunsteducatie ontwikkelt nieuwe vakinhoudelijke kennis, inzichten en vaardigheden gebaseerd op toegepast onderzoek binnen een voor de kunsteducatie relevant terrein. Hij toont vaardigheden om complexe problemen te analyseren en te doorgronden. Hiervoor herkent en formuleert hij onderzoeks- en ontwikkelingsvragen en motiveert en onderbouwt hij deze vragen vanuit maatschappelijke ontwikkelingen. Zijn instrumentarium is het op systematische wijze verzamelen en analyseren van gegevens en het toetsen van conclusies aan die van anderen (competentie 'onderzoekend vermogen');
- De student hbo-master Kunsteducatie plaatst de eigen beroepspraktijk in een brede maatschappelijke context. Hij is in staat kennis en inzicht vanuit verschillende disciplines te integreren en problemen vanuit diverse – en nieuwe – invalshoeken te benaderen (competentie 'omgevingsgerichtheid').

De opleiding van Hanzehogeschool Groningen (HG)/ NHL Hogeschool (NHL) heeft de negen competenties en de daarbij behorende gedragsindicatoren integraal overgenomen.

De masteropleiding Kunsteducatie is geen algemene beroepsopleiding en leidt niet op tot specifieke beroepen in de kunsteducatie. De opleiding biedt een geïntegreerde studie aan voortbouwend op reeds bestaande beroepskwalificaties.

De negen kwalificaties voor de master zijn breed geformuleerd. Studenten werken afhankelijk van hun persoonlijk profiel en de rol(len) die zij wensen te vervullen, aan sommige competenties intensiever dan aan andere. Studenten moeten wel alle competenties minimaal op masterniveau ontwikkelen. Door dit maatwerk kan elke student zijn eigen professionele kennis en vaardigheden in de kunsteducatie verder verbreden en verdiepen tot masterniveau. Daarnaast verbreedt en verdiept de student door het doen van onderzoek zijn kennis en inzicht in kunsteducatieve theorieën en modellen en werkwijzen en leert hij¹ initiatieven op te zetten en meer verantwoordelijkheid te nemen.

¹ Overal waar 'hij' is geschreven, kan ook 'zij' worden gelezen.

Het ligt in de bedoeling van de opleiding van HG/NHL dat de studenten een kwaliteitsimpuls gaan geven aan het noordelijk werkveld en een innovatieve bijdrage leveren aan actuele vragen rond kunsteducatie in binnen- en buitenschoolse en bredere maatschappelijke culturele context.

De eigen inkleuring van het zogenoemde 'noordelijk profiel' is in nauw overleg met het werkveld tot stand gekomen. De opleiding hanteert daarbij de volgende doelen:

- inhoudelijke aandacht voor interdisciplinariteit in kunst en kunsteducatie: het plaatsen van je eigen discipline in nieuwe en interdisciplinaire contexten en het discipline overstijgend denken en handelen;
- aandacht voor het handelingsrepertoire van de master als inspirerende en verbindende schakel in de rollen senior docent, initiator, onderzoeker, intermediair;
- regionale kennisuitwisseling en expertise ontwikkeling op basis van een gezamenlijk actieplan;
- noodzaak voor iedere student zijn leervragen te expliciteren en in een persoonlijk studieplan vorm te geven.

Deze doelen heeft de opleiding nader uitgewerkt in het programma.

Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding zorgt voor nauwe aansluiting bij wat het kunsteducatieve werkveld in de noordelijke provincies nodig heeft. Met name het interdisciplinair kunnen werken en de uitwisseling van kennis en expertise met het werkveld acht het auditteam van belang.

Recent is het competentieprofiel van de bacheloropleidingen in de kunst vernieuwd en van negen naar vijf competenties teruggebracht. De masteropleidingen hebben parallel hieraan ook een nieuw profiel met minder competenties en indicatoren voorgesteld. In het nieuwe profiel zullen 'cultureel ondernemerschap' en 'onderzoek' een prominenter plek krijgen. De opleiding is nauw betrokken bij deze ontwikkelingen. Het nieuwe profiel zal binnenkort aan het werkveld ter validering worden voorgelegd.

Het auditteam onderschrijft het belang van expliciete aandacht voor het ontwikkelen van de competentie 'cultureel ondernemerschap', daar het werkveld in de hele breedte mensen nodig heeft die hierin vaardig zijn. (Zie verder hierover onder standaard 2.)

Internationale referentie

De masteropleiding sluit aan bij de internationale maatschappelijke ontwikkeling van Life Long Learning. De masteropleidingen Kunsteducatie onderscheiden zich in Europa omdat zij kunstpedagogisch en kunstdidactisch verdiepend én verbredend zijn ten opzichte van de bachelor kunstvakopleidingen. De masteropleidingen in de kunst en educatie buiten Nederland richten zich voornamelijk op verdieping. Met name de interdisciplinaire dimensie, de combinatie met (project) management en de relatie tot diverse actuele binnen- en buitenschoolse kunsteducatieve praktijken is uniek.

In het programma groeit de aandacht voor de internationale dimensie. Studenten leren over de grenzen heen te kijken o.a. via het gebruik van internationaal georiënteerde literatuur en plannen voor excursies naar het buitenland en internationale samenwerking. (Zie daarover verder onder standaard 2.)

Contacten met het werkveld en partneropleidingen

De opleiding spreekt regelmatig over de aansluiting van de eindkwalificaties met o.a. Kunstfactor, het landelijk Netwerk Masteropleiding Kunsteducatie, het kunstvakdocentenoverleg (KVDO), vakbijeenkomsten voortgezet onderwijs. Daarnaast heeft de opleiding contact met het noordelijk werkveld via advisering, studiedagen, presentaties en gezamenlijke activiteiten.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding een stevige en actieve werkveldadviesraad heeft, bestaande uit zeven leden afkomstig uit de drie noordelijke provincies. Een aantal van hen heeft ook zitting in bachelor-adviesraden van een van de beide hogescholen.

De werkveldadviesraad adviseert de opleiding minimaal twee keer per jaar rond de aansluiting bij de actuele ontwikkelingen in het werkveld en bespreekt met de opleiding wat deze ontwikkelingen voor de kwaliteit van het onderwijs en de invulling van het programma betekenen.

Op dit moment is slechts één van de leden afkomstig uit het binnenschoolse werkveld.

Alle andere leden zijn afkomstig uit het buitenschoolse kunsteducatieve veld: vanuit provinciale en gemeentelijke centra voor de kunsten, vanuit een theatergezelschap, een museum. Ook zit er een medewerker cultuurbeleid in deze raad. Alle leden van de raad hebben veel contacten met scholen.

Daar het merendeel van de studenten uit het binnenschoolse werkveld instroomt, beveelt het auditteam de opleiding sterk aan te zoeken naar meer vertegenwoordigers vanuit deze sector voor de werkveldadviesraad.

Weging en Oordeel: goed

De opleiding baseert zich op de landelijk vastgestelde competenties. Door de koppeling aan de Dublin Descriptoren borgt de opleiding dat de competenties voldoen aan de internationale standaard voor het masterniveau.

De opleiding heeft in nauw overleg met het werkveld een eigen inkleuring gegeven aan het profiel. Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding daarmee zorgt voor een optimale aansluiting bij wat het noordelijk werkveld nodig heeft.

Het auditteam juicht het toe, dat 'cultureel ondernemerschap' in het nieuwe profiel explicieter aandacht krijgt.

De opleiding heeft aangetoond dat zij met vakgenoten, waaronder de andere masteropleidingen kunsteducatie en de verschillende vertegenwoordigers vanuit het werkveld regelmatig overlegt over de competenties.

Omdat de opleiding nauw aansluit bij wat het werkveld in de noordelijke provincies vraagt van een master kunsteducatie en de opleiding daarover regelmatig overlegt met vakgenoten en het werkveld, komt het auditteam tot een oordeel 'goed' voor deze standaard.

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Inhoud en vormgeving programma

Koppeling competenties – programma

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding via het programma zorgt dat de studenten de competenties kunnen ontwikkelen. De negen competenties vormen het uitgangspunt voor de inrichting van het programma. De opleiding heeft hierbij iedere competentie uitgewerkt in een aantal toetsbare gedragsindicatoren.

Voorbeelden hiervan voor competentie 3 '(kunst)pedagogisch en didactisch vermogen':

- handelt vanuit een persoonlijke visie op rol en functioneren van kunst, cultuur en educatie in een brede maatschappelijke context;
- beschouwt nieuwe didactische en onderwijskundige kennis, inzichten en vaardigheden op relevantie voor de kunsteducatie en integreert deze in zijn of haar beroepspraktijk.

De opleiding heeft in een matrix de relatie tussen de competenties en de inhoud van het programma aangegeven. In de beschrijving van elke onderwijseenheid heeft de opleiding vermeld aan welke competentie(s) en indicatoren wordt gewerkt.

Daarnaast is de inhoud, de onderwijsvorm en de toetsing weergegeven.

Opzet en inhoud van het programma

Het programma is verdeeld over twee jaren bestaande uit vier semesters met elk twee blokken. In ieder semester is sprake van colleges en werkcolleges, workshops en excursies, professionaliseringsopdrachten en (intercollegiale) feedback en begeleiding.

Het landelijk profiel onderscheidt vier domeinen: artistieke verdieping, kunstpedagogiek (inclusief kunsttheorie), cultureel ondernemerschap en onderzoek. De opleiding heeft deze vier domeinen uitgebreid tot zes, waarbij kunsttheorie een apart domein is geworden en het domein profilering & professionalisering is toegevoegd.

domeinen	Eerste studiejaar		Tweede studiejaar		Totaal EC
	1 ^e semester	2 ^e sem.	1 ^e sem.	2 ^e sem.	
Artistieke verdieping	2 EC	2 EC	3 EC		7 EC
Kunsttheorie	9 EC				9 EC
Kunstpedagogiek		6 EC			6 EC
Cultureel ondernemerschap			5 EC		5 EC
Onderzoek	2 EC	3 EC		12 EC	17 EC
Profilering & professionalisering:	2 EC	4 EC	8 EC	2 EC	16 EC
▪ Persoonlijk studieplan	(1)	(1)	(1)	(1)	
▪ Community of Learners	(1)	(1)	(1)	(1)	
▪ Vrije profiel ruimte		(2)	(6)		
<i>Totaal per semester</i>	15 EC	15 EC	16 EC	14 EC	60 EC

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de individuele professionele ontwikkeling van de studenten voorop staat in deze masteropleiding. Studenten hebben een behoorlijke mate van vrijheid om in wisselwerking met de opleiding en het werkveld hun koers in het interdisciplinaire kunstdomein en de daaruit voortvloeiende werkzaamheden en beroepsrollen te bepalen. Een student kan bijvoorbeeld kiezen voor een verdieping van zijn kwaliteit als seniordocent of voor de verbreding van zijn handelingsrepertoire in nieuwe beroepsrollen zoals initiator en de intermediair. De studiecoach stimuleert de student te switchen tussen de onderscheiden beroepsrollen. Elke student moet wel alle competenties op minimaal masterniveau ontwikkelen. Het auditteam acht het essentieel dat studenten zich niet te 'eng' verdiepen in bijvoorbeeld alleen de eigen rol en onderschrijft daarom het belang dat de opleiding de studenten uitdaagt ook de andere beroepsrollen verder te ontwikkelen. De student legt in zijn Persoonlijk Studieplan vast hoe hij aan de vereiste competenties wil werken. De beroepsopdrachten die elk semester moeten worden uitgevoerd, kan de student een eigen inkleuring geven. Deze opdrachten voert de student veelal uit op zijn eigen werkplek.

Een mooi onderdeel in het programma met betrekking tot de eigen inkleuring acht het auditteam ook de 'Community of Learners'. Studenten zijn hierbij zelf verantwoordelijk voor kennisdeling en kennisverwerving met hun medestudenten uit het eerste en tweede studiejaar via een professionele dialoog. Afhankelijk van de eigen belangstelling verzorgen zij lezingen met regionale en (inter)nationale gasten of excursies rond een voor hen relevant en uitdagend kunsteducatief thema. Elke student komt hiervoor een keer aan de beurt. De studenten zijn hierover zelf ook zeer enthousiast.

Daarnaast bestaat er nog de Vrije Profiel Ruimte, waarin de studenten de gelegenheid krijgen zich te verbreden of te verdiepen. Zo kunnen studenten nog extra colleges volgen aan de Rijksuniversiteit Groningen (RuG) of specialisaties doen binnen de kunstacademies of andere opleidingen. Studenten zijn daarover tevreden. Wanneer ze iets missen in het programma, bijvoorbeeld meer aandacht voor leiderschap of onderwijs in nieuwe media, kunnen zij in de vrije ruimte lessen volgen op dit specifieke vlak.

Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding op dit moment erg veel maatwerk levert. Wanneer de student dat wil kan hij zich tamelijk sterk richten op zijn eigen praktijk. Het auditteam is van mening, dat de studenten een initiërende rol moeten spelen in de maatschappelijke ontwikkelingen om de kunstsector in de lucht te houden. Het auditteam geeft de opleiding in overweging naar dit aspect nog eens kritisch te kijken. Wat meer sturing in de keuzen die studenten maken, acht het auditteam wenselijk.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat het doel van de opleiding 'inhoudelijke interdisciplinariteit' op verschillende manieren binnen het programma aan bod komt. Zo is de wederzijdse samenwerking en beïnvloeding van kunsten (kunstdisciplines) in historisch, sociaal maatschappelijk en hedendaags artistiek opzicht onderwerp van verschillende lesprogramma's. In de module 'Geschiedenis en theorie van kunsten en media' (in het domein 'kunsttheorie') verwerven de studenten de noodzakelijke kennis voor interdisciplinaire kunstbeschouwing. Omdat de instroom vrij monodisciplinair blijkt te zijn, is het interdisciplinair samenwerken van studenten aan opdrachten helaas nauwelijks mogelijk. Daarom heeft de opleiding het programma-onderdeel 'Interdisciplinair maakproces' (in het domein 'artistieke verdieping') per 2011-2012 vernieuwd. In dit vernieuwde programma-onderdeel worden studenten nu uitgedaagd om vanuit een thema de grenzen van hun eigen discipline te verkennen en nieuwe artistieke producten in interactie te ontwikkelen.

De opleiding kent een stevige theoretische component, die met name tot uiting komt in de programma-onderdelen 'Geschiedenis en theorie van kunst en media', die de studenten volgen aan de Rijksuniversiteit Groningen (RuG), 'Kunstfilosofie', 'Kunstpädagogiek en didactiek' en 'Onderzoeksmethodiek I en II'. (Zie voor dit laatste onderdeel verder in de paragraaf 'Onderzoek'.)

De opleiding hanteert een lijst met verplichte literatuur en een lange lijst met aanbevolen literatuur. Dit laatste heeft vooral te maken met de eigen inkleuring die de student mag geven aan zijn opdrachten waardoor een brede scope van te raadplegen literatuur mogelijk is. Zo is er voor het organiseren van een festival andere literatuur nodig dan voor een activiteit in het onderwijs.

De opleiding vraagt van de studenten bij het uitvoeren van opdrachten minstens drie bronnen te raadplegen, die actueel, relevant en bewezen zijn.

Het auditteam beveelt de opleiding aan meer te sturen op de keuze van de literatuur en de lijst met verplichte literatuur verder uit te breiden. Het is nu erg op maat. Het auditteam acht het van belang, dat de docenten een check uitvoeren op het niveau van de literatuur die de studenten gebruiken, zodat zij waar nodig tijdig kunnen bijsturen.

Tijdens de audit is ook uitgebreid stilgestaan bij het aspect 'cultureel ondernemerschap'. Dat komt in het huidige programma wel aan bod, maar niet uitgebreid (5 EC). De aandacht voor het (leren) doen van onderzoek lijkt groter. (Zie daarover onder het kopje 'Onderzoek'.) Het auditteam miste bijvoorbeeld in een aantal scripties een businessplan of implementatieplan of een beschouwing op de sector en vroeg zich af of de opleiding niet zou moeten eisen dat deze aspecten onderdeel uitmaken van het afstudeeronderzoek. Het auditteam ziet in het werkveld een grote behoefte aan mensen die breed inzetbaar zijn en breed kunnen opereren. De toevoeging van deze onderdelen aan het afstudeeronderzoek brengt de verwezenlijking van een nieuw idee of ontwerp ook dichterbij. Het auditteam beveelt de opleiding aan te onderzoeken hoe zij het programma op dit punt nog kan versterken.

De opleiding meldde desgevraagd dat er wel verandering op komst is. In het vernieuwde competentieprofiel is 'cultureel ondernemerschap' namelijk één van de competenties. Binnen het cultureel ondernemerschap zal de veranderende omgeving/markt een belangrijk onderwerp worden. De opleiding onderzoekt ook in dit kader de specifieke vragen die er met betrekking tot de omringende krimpregio's liggen. Daarnaast is er binnen het lectoraat Popcultuur, innovatie en duurzaamheid veel kennis over cultureel ondernemerschap aanwezig. Het auditteam acht dit belangrijke ontwikkelingen en is tevreden met het sterker aanzetten van deze competentie.

Het auditteam sprak ook met de studenten en alumni over cultureel ondernemerschap. Zij meldden dat het sterk afhangt van je eigen inkleuring van het programma wat je hierover nog kon/ wilde leren. Ze vonden dat de opleiding de studenten in principe voldoende 'tools' gaf voor het maken van een ondernemersplan, een financieel plan, het aanvragen van subsidie, het binnenhalen van klanten, managementvaardigheden. Ze meldden ook dat studenten die al cultureel ondernemer zijn, vaak al genoeg weten. Eén van de studenten had daarom voor dit onderdeel vrijstelling gekregen. Het auditteam vindt het belangrijk dat aandacht voor elementen van ondernemerschap dan ook terug te zien zijn in de scripties van deze studenten.

Tevens is tijdens de audit gesproken over de aandacht in het programma voor het zelf ontwikkelen van een curriculum. De opleiding meldde dat dat aan bod komt bij 'Kunstpedagogiek'. Daar krijgen de studenten de opdracht een (her)ontwerp te maken voor leerlijnen voor een binnenschools of buitenschools aanbod. Afhankelijk van de plek waar de student werkt, kan hij dit vervolgens in de eigen praktijk uitvoeren, maar dat is niet verplicht. Het hangt ook af van de rol(len) waaraan de student wil werken hoeveel aandacht hij aan curriculumontwikkeling wenst te besteden. (Zie voor de vier rollen standaard 1.) Wanneer de student meer wenst is daar ruimte voor. Het auditteam begrijpt dat de opleiding keuzen moet maken in het programma-aanbod en kan zich vinden in de wijze waarop de opleiding met dit aspect omgaat.

Praktijkgerichtheid en actualiteit van het programma

De opleiding staat dicht bij het werkveld en heeft een brede kijk op wat daar speelt. Docenten die de opleiding verzorgen komen vanuit de beide hogescholen en vullen elkaar aan over ontwikkelingen en behoeftes in de beide provincies. Samen kunnen de hogescholen het werkveld ook beter bereiken.

De opleiding kent enkele praktische onderwijseenheden, die binnenschools worden uitgevoerd. Hierin oefenen de studenten bijvoorbeeld managementvaardigheden (Artistiek leiderschap) en voeren zij praktische experimenten uit in een laboratoriumachtige opstelling, waarbij waarneming, ervaring en reflectie elkaar opvolgen (Interdisciplinaire maakprocessen).

Daarnaast voeren de studenten veel van de opdrachten uit op de eigen werkplek. Ook het afstudeeronderzoek wordt in 80% van de gevallen op de eigen werkplek uitgevoerd. (Zie daarover meer onder het kopje 'Onderzoek'.)

In alle onderwijseenheden verzorgen experts jaarlijks gastcolleges waarin zij aansluiten op de actuele stand van zaken, regionaal, nationaal en waar mogelijk internationaal. De gasten zijn afkomstig uit het werkveld, van collega-opleidingen en van de universiteiten.

In de werkcolleges en bij de Community of Learners vindt de transfer tussen theorie en praktijk plaats.

Onderzoek

Een belangrijk domein binnen de opleiding is onderzoek. Zoals al hierboven is beschreven, heeft het auditteam met het management en de docenten over de accenten in het programma gesproken. De opleiding stelt, dat onderzoek de verschillende domeinen verbindt. Doel van de opleiding is professionals op te leiden die kunnen innoveren, die onderzoekend kunnen kijken en denken. Dit sluit aan bij wat het werkveld wenst, namelijk antwoord krijgen op haar vragen. In de verschillende programma-onderdelen vraagt de opleiding daarom steeds om die onderzoekende houding in de eigen praktijk. Ook is de landelijke studiedag over onderzoek in de kunsteducatie een verplicht onderdeel van het onderwijsprogramma. Van studenten wordt gevraagd hieraan ook zelf een actieve bijdrage te leveren in de vorm van korte creatieve presentaties, zogenoemde pecha kucha's. Bij het symposium 'Skills 21/Kunsten' dat de opleiding in samenwerking met Cultuurnetwerk Nederland organiseert is studenten gevraagd gesprekken te leiden. Op dit symposium staat de vraag centraal hoe kunstonderwijs kan bijdragen aan 21^e eeuwse vaardigheden.

Het auditteam onderschrijft het belang van de onderzoekende houding en vindt daarnaast de aandacht voor de al eerder genoemde competentie 'cultureel ondernemerschap' belangrijk. (Zie daarover onder het kopje 'opzet en inhoud programma'.)

De opleiding heeft de afgelopen jaren aantoonbaar veel aandacht besteed aan het verbeteren van het programma rondom het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden. De eerste lichter studenten bleek veel moeite te hebben met het uitvoeren van het afstudeeronderzoek. Het betrof vooral oudere studenten, die in hun vroegere opleiding nooit onderzoek hadden gedaan. Ook bleek het zwaar voor studenten pas in het laatste semester te beginnen met het uitvoeren van het afstudeeronderzoek.

Met ingang van 2011-2012 krijgen de studenten al vanaf het eerste semester onderzoeksmethodologie. Ook moeten zij kleine onderzoeksopdrachten uitvoeren. Het auditteam acht het essentieel, dat de opleiding daar aan het begin van de opleiding mee start.

Bij het opzetten van het afstudeeronderzoek krijgen de studenten methodologische begeleiding. Dit heeft de opleiding belegd bij één docent. Wanneer het onderzoeksonderwerp bekend is komt daar een tweede inhoudelijk begeleider bij, die 'matcht' met het onderwerp en over de juiste inhoudelijke deskundigheid beschikt. Dat was niet vanaf het begin zo. Ook dit acht het auditteam een belangrijke maatregel van de opleiding.

80% van de studenten voert het masteronderzoek uit op basis van vragen uit de eigen beroepspraktijk met als doel een verbetering of innovatie van de werkplek/instelling, het ontwikkelen van nieuwe werkwijzen voor de bredere beroepspraktijk te ontwikkelen en verbreding van het handelingsrepertoire. Deze opdrachten worden zo uitgevoerd, dat ook collega's elders bij het onderzoek betrokken zijn of baat kunnen hebben bij de resultaten. Dit doet de student o.a. via presentatie van de uitkomsten van zijn onderzoek aan medestudenten, docenten en werkveld.

Tijdens de audit is ook gesproken over de verbinding met de lectoraten en kenniscentra van de HG en NHL. De opleiding heeft met het werkveld thema's geïnventariseerd, die waardevol zijn om nader te onderzoeken. Naar aanleiding hiervan zijn drie zogenoemde arena's bepaald voor het ontwikkelen van een lange termijn visie op kunsteducatie in de noordelijke provincies: i) krimp, ii) nieuwe doelgroepen, iii) nieuwe media en nieuwe technologieën. Bij nieuwe doelgroepen denkt men ook aan het aspect 'vergrijzing'. Met nieuwe media en nieuwe technologieën sluit men aan bij leerlingen, die andere manieren van leren gewend zijn. Twee lectoren en een associate lector van de beide hogescholen zijn in het voorjaar van 2012 met deze drie arena's van start gaan. Per 1 september 2012 start een onderzoekskring 'Kunsteducatie' onder leiding van de lectoraten. Het werkveld zal hier o.a. als opdrachtgever bij betrokken worden. Daar waar mogelijk zullen studenten gaan participeren bij de onderzoeken.

Daarnaast werkte en werkt de opleiding incidenteel samen met andere lectoraten van de beide hogescholen en met het Expertcentre Arts in Society van de RuG bij het doen van onderzoek.

Internationale dimensie in het programma

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de aandacht voor de internationale dimensie in het programma verder groeit. De verplichte literatuur is internationaal georiënteerd en voor een groot deel in het Engels. Bij het afstudeeronderzoek moet de student 2 à 3 internationale artikelen lezen. Een samenvatting in het Engels is vanaf 2010 verplicht.

De docenten bezoeken internationale conferenties en brengen hun eigen internationale ervaringen in. Ook studenten bezoeken incidenteel buitenlandse congressen. Eén van de studenten volgende afgelopen zomer een zomercursus in Engeland rond Community Arts. De kennis en ervaring die ze daar op deed gaat zij in haar afstudeeronderzoek verwerken. Docenten en studenten delen opgedane kennis en ervaring met elkaar.

De opleiding heeft als ambitie internationale samenwerking als vast onderdeel in het onderwijsprogramma op te nemen. De eerste stappen zijn daartoe gezet. Met ingang van 2011-2012 staat binnen de onderwijseenheid 'Artistieke verdieping' een internationale excursie op het programma, waarin studenten artistieke en educatieve inzichten rond interdisciplinaire kunsteducatie kunnen opdoen. De eerste excursie vindt dit studiejaar plaats naar Oldenburg, waarbij studenten instellingen in de binnen- en buitenschoolse educatie bezoeken. In november 2012 is een uitwisseling gepland met de Master 'Kulturelle Bildung' aan de universiteit Hildesheim, de eerste Duitse masteropleiding voor kunsteducatie. Verder wordt de mogelijkheid van een internationale Pinsteracademie met de master in Hildesheim en een derde Europese master in education voor the arts onderzocht.

Het auditteam heeft er vertrouwen in dat het aspect van het over de grenzen heen kijken en het van elkaar leren hiermee sterker in de opleiding komt. De enthousiaste programma-manager van de opleiding, die zelf uit Duitsland komt, speelt hierin een belangrijke (voortrekkers)rol.

Intake, aansluiting en instroom

De opleiding richt zich op studenten die over een bachelordiploma van een kunstvakdocentenopleiding en over voldoende werkervaring beschikken. Ook studenten die geen afgeronde docentopleiding hebben, maar wel over de nodige artistieke en pedagogische didactische competenties beschikken, kunnen met aanvullende eisen worden toegelaten.

Vanuit ervaringen met het eerste cohort studenten heeft de opleiding de voorlichting en de intakeprocedure aangepast. Veel van deze eerste studenten hadden twintig jaar of langer geleden onderwijs gevolgd en hadden geen ervaring met het doen van onderzoek en reflecteren. Onder andere vanwege deze aansluitingsproblemen stopte een groot deel van deze studenten: vijf van de acht studenten stopten binnen twee jaar. Uit de rendementscijfers van de afgelopen twee studie jaren is op te maken, dat de uitval veel geringer is geworden: één van de twaalf studenten in 2009 en één van de zes studenten in 2010 stopte binnen een jaar met de studie.

Het auditteam acht de intakeprocedure die de opleiding nu volgt zorgvuldig. Daarmee zorgt ze ervoor dat alleen potentieel geschikte kandidaten met de opleiding starten. De programma-manager bekijkt in een eerste oriënterend gesprek in hoeverre de opleiding geschikt is voor de aspirant student en of hij voldoet aan de formele eisen voor toelating. Daarna volgt een intakeassessment. Daarvoor moet de student een motivatiebrief schrijven, moet hij zijn visie geven op kunsteducatie en moet hij aan de hand van het competentieprofiel van de masteropleiding aangeven welke competenties hij al (gedeeltelijk) beheerst. Studenten die niet aan de eis van kunstvakdocent voldoen, moeten tevens een portfolio inleveren met eigen werk en bewijzen van hun vaardigheden. Het intakeassessment/ intakegesprek wordt gevoerd door twee assessoren. Het is belangrijk dat de student zowel over artistieke als educatieve kennis en vaardigheden beschikt. Studenten die hier niet aan kunnen voldoen, worden niet aangenomen. De studenten die het auditteam sprak, waren tevreden over de opdrachten die zij kregen voor het intake assessment. "Door het op te schrijven, scherp je jezelf in de focus van het brede aanbod", aldus een van de studenten. Dat hielp hen vervolgens weer bij het opstellen van het Persoonlijk Studieplan.

De opleiding zorgt ervoor dat studenten deficiënties kunnen wegwerken. Zo kunnen (oudere) studenten die geen ervaring hebben met academisch denken en schrijven zowel bij HG als NHL een extra trainingsprogramma volgen.

In de Vrije Profiel Ruimte kunnen studenten die afstudeerden voor de komst van het vak Culturele en Kunstzinnige Vorming (CKV) in het voortgezet onderwijs, ervaring met andere disciplines opdoen in de lessen 'beschouwen andere kunsten', Dit wordt aangeboden in bijscholingen voor vo-docenten, waar masterstudenten bij aan kunnen schuiven. Daarmee zorgt de opleiding ervoor dat studenten in staat zijn te denken vanuit een interdisciplinair perspectief.

Alle studenten volgen ook colleges aan de RuG in de module 'Geschiedenis en Theorie van Kunsten en Media'. Omdat al snel uit eerste evaluaties bleek dat er aanpassingen nodig waren om een goede aansluiting van de studenten te borgen, biedt de opleiding in aanvulling op de hoorcolleges, werkcolleges waarin de studenten de theorie verwerken.

Het auditteam is van oordeel dat de instroom vanuit het buitenschoolse werkveld nog moet toenemen. Daarvoor is het nodig dat het werkveld inziet, dat zij deze masters nodig heeft en dat zij haar werknemers stimuleert de opleiding te gaan volgen. De opleiding heeft zelf als doel geformuleerd dat de instroom uit meer verschillende disciplines moet komen. Nu zijn het voor het merendeel studenten uit de beeldende hoek die naar de opleiding komen. Het auditteam beveelt de opleiding aan actief te blijven inzetten op de toename van studenten uit het gehele werkveld.

Studielast en studievoortgang

De studenten vinden de studiebelasting hoog. De herverdeling van de modules 'onderzoek' over het eerste en tweede studiejaar met ingang van 2011-2012 heeft een positieve uitwerking gehad. Studenten die nu in het eerste studiejaar zitten profiteren daarvan.

Omdat de opleiding praktijkgerelateerd is en direct gekoppeld kan worden aan het dagelijkse werk, beschouwen de studenten de bestede uren niet altijd alleen als studie. Gemiddeld zijn ze 20 uur per week met de studie bezig.

Binnen de opleiding zijn twee studiecoaches aangesteld, die de studenten individueel begeleiden bij het uitvoeren van het Persoonlijk Studieplan. Zij beleggen ook gezamenlijke bijeenkomsten voor collegiale consultatie. Het auditteam heeft van de opleiding vernomen, dat de behoefte aan begeleiding zeer uiteenloopt. Veel studenten zijn gewend hun leerproces zelf te sturen. Maar er zijn ook studenten die vragen om regelmatige begeleiding, omdat zij zich bijvoorbeeld onzeker voelen en lang geen onderwijs meer hebben gevolgd. Uit de tevredenheids-onderzoeken en de gesprekken tijdens de audit, is gebleken dat de studenten over het algemeen tevreden tot zeer tevreden zijn over de studiebegeleiding.

Met ingang van 2011-2012 vindt aan het einde van het eerste studiejaar een ontwikkelingsassessment plaats op basis van het Persoonlijk Studieplan, de beoordelingen van de tot dan toe afgeronde onderwijsseenheden en de bevindingen van de docenten. Dit assessment is een gesprek tussen student, studiecoach en de programma-manager. Op basis van de bevindingen over het reflectief vermogen van de student en zijn mogelijkheden om de opleiding in twee jaar af te ronden krijgt de student een (niet bindend) studieadvies. Dit acht het auditteam een zinvolle actie van de opleiding.

Naar aanleiding van evaluaties onder alumni en studenten heeft de opleiding een aantal verbetermaatregelen getroffen die de studievoortgang bevorderen, zoals het tijdig geven van feedback, het direct invoeren van de cijfers in ProgRESS door de docenten, intensiever gebruik van Blackboard als informatiebron over het programma en de inzet van een managementondersteuner die alert is op goede communicatie met de studenten.

Tevredenheid studenten, alumni en werkveld over het programma

Uit de studentevaluaties en uit de gesprekken tijdens de audit is gebleken, dat de studenten tevreden tot zeer tevreden zijn over het programma. De opdrachten grijpen vaak in elkaar. Zo behandelen de docenten in de lessen 'Kunstfilosofie' en 'Geschiedenis en theorie van kunst en media' een zelfde tijdperiode. In de lessen 'Onderzoek' leren zij over onderzoeksmethoden, die zij kunnen gebruiken bij hun onderzoek naar een periode in de kunstgeschiedenis waarover ze vervolgens een betoog moeten houden. Hun theoretische basis wordt door het programma verbreed en verdiept.

De tevredenheid van de studenten over de verhouding tussen de aandacht voor binnenschoolse- en buitenschoolse educatie was sterk afhankelijk van de eigen achtergrond en het persoonlijke doel van waaruit zij deze opleiding kwamen volgen. Sommigen waren zeer tevreden, anderen hadden nog wensen. De Vrije Ruimte biedt hen evenwel mogelijkheden voor eigen invulling.

Studenten waarderen de ruimte binnen het programma voor persoonlijke profilering. Wanneer er verbeterpunten zijn, bespreken de studenten deze direct met de docenten en/of het management. Ze hebben ervaren, dat de opleiding aandachtspunten snel oppakt.

Ook de alumni en het werkveld zijn tevreden over het programma. Studenten leren te reflecteren op hun eigen praktijk, bovendisciplinair te denken en te zorgen dat innovatie op gang komt. De alumni hebben door de opleiding te volgen een persoonlijke groei doorgemaakt en hebben zich kunnen verdiepen en verbreden op cultuur- en cultuureducatief terrein.

De vertegenwoordigers uit het werkveld die het auditteam sprak, zien een voortdurende wisselwerking tussen de opleiding en het werkveld. De opleiding pakt de signalen uit het werkveld snel op en verwerkt deze in het programma. Deze doorontwikkeling van het programma juichen zij zeer toe. Ze zijn ook positief over de drie arena's, waarin zij mee kunnen praten over zaken die belangrijk zijn voor Noord Nederland. Het feit, dat de opleiding nauw contact heeft met de RuG, met professor Van Heusden, achten zij zeer waardevol. Het auditteam onderschrijft dit.

Docenten

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding beschikt over een enthousiast team met deskundige docenten, die met elkaar een breed en samenhangend masterprogramma bieden. De dertien vaste docenten en vaste gastdocenten zijn afkomstig van de beide hogescholen en van de RuG en hebben een achtergrond in verschillende (kunst)disciplines, waaronder theater, dans, beeldende kunst, muziek. De meesten zijn tevens seniordocent en onderzoeksbegeleider bij een andere (master)opleiding van de HG, NHL of RuG.

De opleiding streeft op termijn naar de instelling van een kernteam van drie docenten, dat haar (grootste) aanstelling heeft bij de masteropleiding en daarmee een grotere betrokkenheid krijgt bij de opzet, inhoud en kwaliteit van de opleiding. Het auditteam ondersteunt dit streven.

Op één na hebben alle vaste docenten een wo-masteropleiding of hbo-master gevolgd. Twee docenten zijn gepromoveerd, waaronder de docent die onderzoeksmethodologie doceert en de studenten bij het afstudeeronderzoek begeleidt.

De opleiding kent een flexibele schil van gastdocenten die voor specifieke onderdelen in het programma worden gevraagd, onder andere bij Kunstpedagogiek en –didactiek en the Community of Learners. Een deel van deze gastdocenten is gepromoveerd.

Bij het aannemen van docenten en gastdocenten kijkt de opleiding allereerst naar specifieke deskundigheid op masterniveau. Daarnaast streeft de opleiding naar een brede spreiding over alle kunstdisciplines.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de docenten goed zicht hebben op de actuele beroepspraktijk. Twee docenten hebben ervaring als cultureel ondernemer in hun eigen bedrijf. Docenten die ook in de bachelor-opleidingen lesgeven, kennen het werkveld veelal vanuit hun rol als stagebegeleider. Gastdocenten zijn veelal uit het werkveld afkomstig.

Bij de begeleiding van de afstudeerwerkstukken betreft de opleiding regelmatig externe begeleiders van buiten de masteropleiding Kunsteducatie, vanwege hun specifieke deskundigheid op het terrein van het onderwerp van het afstudeeronderzoek. Deze deskundigen zijn veelal afkomstig van andere opleidingen van de HG, de NHL of de RuG en worden geselecteerd door de programma-manager en de docent/begeleider onderzoeksmethodologie.

Omdat de meeste docenten hun hoofdbetrekking hebben bij een andere opleiding van de NHL, de HG of de RuG, vinden de functioneringsgesprekken met de leidinggevende aldaar plaats en niet met de programma-manager van de masteropleiding. De programma-manager zorgt voor de gewenste informatie over het functioneren van de docenten o.a. op basis van uitkomsten van evaluaties.

De programma-manager bewaakt de kwaliteit van het onderwijs dat de docenten verzorgen. Zij doet dit o.a. via jaargesprekken, bilaterale overleggen voor en na de verzorging van de onderwijseenheid door de betreffende docent en via docentvergaderingen en studiemiddagen. Gemiddeld vier maal per jaar komt het docententeam bijeen om de evaluaties te bespreken en nieuwe ontwikkelingen binnen het werkveld en het onderwijs een plek te geven in het programma.

De opleiding stimuleert docenten studiedagen en symposia binnen de kunsteducatie (met elkaar en met studenten) te volgen.

Docenten volgden scholing in het begeleiden en beoordelen van toegepast onderzoek.

Studenten zijn tevreden over de docenten en gastdocenten. Zij zijn deskundig op hun vakgebied, geven inspirerend les en zorgen voor een waardevolle input en relevante nieuwe kennis en inzichten. Docenten zijn voor de studenten ook zeer toegankelijk.

Onderwijsvoorzieningen

Het auditteam heeft geconstateerd dat de voorzieningen die de opleiding nodig heeft om het programma te verzorgen, voldoen.

De opleiding is gehuisvest in het Prins Claus Conservatorium van HG. Studenten hebben via de mediatheek toegang tot ongeveer 80% literatuur van de lijst, diverse databases, de HBO kennisbank en Open Acces. Tevens kunnen ze bij de mediatheek bronnen opvragen bij andere mediatheken van HG en NHL en via interbibliotheecair leenverkeer bij alle bibliotheken in Nederland. Daarnaast kunnen studenten gebruik maken van zaken als studio's, opnameapparatuur, beamers en muziekinstrumenten.

De studenten ervaren de beschikbare ruimten van het Conservatorium niet altijd even inspirerend. Op dit moment is er een denktank met studenten actief die meedenkt over een krachtiger leeromgeving met werkplekken waarin verbindingen met andere masteropleidingen en de kenniscentra mogelijk zijn, waarin een professionele dialoog kan plaatsvinden. De opleiding onderzoekt nu hoe zij bijvoorbeeld meer gebruik kan maken van de externe locaties waar ze al met enige regelmaat is. (Zie hieronder.) Dat acht het auditteam zinvol.

Buiten de ruimten van het Conservatorium om, maakt de opleiding voor speciale onderwijsactiviteiten gebruik van externe locaties. Zo vinden de opstart van de opleiding, de module interdisciplinaire maakprocessen en verschillende andere activiteiten op een boerderij in Drachten plaats. Ook stellen de studenten regelmatig hun eigen werkplek ter beschikking als locatie voor lesactiviteiten. Dit ervaren de studenten als bijzonder inspirerend.

Bij de activiteiten in het kader van Community of Learners zoeken studenten wanneer dat toepasselijk is, ook naar inspirerende plekken voor een presentatie, lezing of andere activiteit. Zo organiseert een tweetal studenten binnenkort een wandeling door de stad om te 'kijken' naar Adorno en Kant. Het auditteam is van oordeel dat de opleiding met deze externe locaties het programma meerwaarde biedt.

De colleges over de Geschiedenis en theorie van kunst, cultuur en media vinden plaats aan de RuG. Studenten kunnen in de periode dat zij daar lessen volgen ook gebruik maken van de voorzieningen van de RuG.

Weging en Oordeel: voldoende

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding beschikt over een enthousiast team met deskundige docenten, die met elkaar een breed en samenhangend masterprogramma bieden. Door de flexibele schil van gastdocenten zorgt de opleiding tevens voor aansluiting op de individuele behoefte van de studenten.

Het auditteam is van oordeel, dat het programma de studenten de mogelijkheid biedt de beoogde competenties te ontwikkelen, maar acht de aandacht voor elementen in het programma nog niet helemaal in balans. Er zit een stevig theoretische component in, het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden en het doen van onderzoek krijgt veel aandacht, er zitten mooie onderdelen in zoals de Community of Learners en de Vrije Ruimte, maar de aandacht voor 'cultureel ondernemerschap' mag in de ogen van het auditteam sterker. De plannen met betrekking tot de internationale dimensie geven het auditteam vertrouwen dat dit element voldoende in de opleiding versterkt wordt.

Ook met betrekking tot het maatwerk dat de opleiding biedt, wenst het auditteam nog een kanttekening te maken. Het auditteam onderschrijft het belang van het feit, dat de opleiding de studenten een behoorlijke mate van vrijheid geeft om een eigen invulling te geven aan het programma. Toch mag de opleiding wat meer sturing geven aan de keuzen die de studenten maken. Studenten kunnen als zij dat willen tamelijk strek op de eigen beroepspraktijk gericht blijven, terwijl het auditteam in het werkveld een grote behoefte ziet aan mensen die breed inzetbaar zijn en breed kunnen opereren. Het auditteam acht het belangrijk dat de opleiding hierop ook inspeelt.

Over de zorgvuldige intakeprocedure, de deficiëntie-programma's en de op maat begeleiding van de studenten, is het auditteam positief.

De voorzieningen die de opleiding nodig heeft om het programma te verzorgen, voldoen. Het auditteam acht het zinvol dat de opleiding nu met een denktank van studenten nadenkt over een krachtiger leeromgeving. Het auditteam vindt het goed, dat de opleiding voor specifieke onderdelen gebruik maakt van externe locaties, daar deze het programma meerwaarde bieden.

Omdat het auditteam de invulling van het programma zwaar vindt wegen en de opleiding hierin nog verbeteringen kan aanbrengen, acht het auditteam een oordeel 'voldoende' voor deze standaard op dit moment het meest op zijn plaats. Wanneer de opleiding de aandacht voor 'cultureel ondernemerschap' nog versterkt en de studenten meer gaat sturen in de keuzen die ze maken, kan dit oordeel op termijn zeker wijzigen in een 'goed'.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Het systeem van toetsen en beoordelen

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding een adequaat systeem van toetsen heeft opgezet. De afgelopen jaren heeft de opleiding aantoonbaar gewerkt aan het bijstellen/verbeteren van de toetsen en beoordelen op basis van evaluaties met studenten, docenten, examinatoren, opleidingscommissie en een toetsscreening van de toetscommissie. Gedurende de opleiding moeten de studenten voornamelijk professionele producten ontwikkelen, die zij in hun eigen werkcontext kunnen plaatsen: leerplannen, projectplannen, beleidsstukken. Hierin leren de studenten de theorie te koppelen aan de praktijk. Daarnaast moeten zij hun eigen ontwikkeling beschrijven in learning reports en reflectieverslagen die zij opnemen in hun portfolio. Tevens zet de opleiding twee ondersteunende toetsvormen in: schriftelijke toetsen met essayvragen waarin kennis wordt getoetst en vaardigheidstoetsen (communicatieve managementvaardigheden).

De opleiding toetst alle onderwijseenheden en maakt daarbij gebruik van een mix van toetsvormen, passend bij het type opdracht of toets. Zo moeten de studenten bij het programma-onderdeel 'Kunstpädagogiek en -didactiek' een eigen visie geven op de samenhang der kunsten en een visie op interdisciplinaire kunsteducatie. In het programma-onderdeel 'Artistieke verdieping -Interdisciplinair proces en product' moeten de studenten een collectieve presentatie verzorgen van het interdisciplinair kunstproduct en een presentatie van (delen) van het maakproces. Bij het programma-onderdeel 'Geschiedenis en theorie van kunsten en media' is de eindtoets een onderzoeksopzet.

Naast de summatieve toetsen, maakt de opleiding gebruik van formatieve toetsen, bijvoorbeeld tussen de modules Onderzoeksvaardigheden I en II, waarbij studenten diagnostiserende feedback krijgen van de docent.

Belangrijke algemene criteria bij de beoordeling van professionele beroepsproducten zijn authenticiteit, theoretische verantwoording, representativiteit, complexiteit, interne consistentie, en navolgbaarheid en reflectie. Daarnaast toetst de opleiding in elke module specifieke criteria die zijn afgeleid van de te ontwikkelen competenties.

De opleiding geeft in de studiegids duidelijke informatie over de leerdoelen, de specifieke toetscriteria, de toetsvormen en de wijze waarop wordt beoordeeld.

Het afstuderen

Het masteronderzoek vormt het sluitstuk van de masteropleiding. Dit onderzoek moet gebaseerd zijn op een vraag die voortkomt uit de kunsteducatieve praktijk, gericht op nieuwe kennis over een aspect van die praktijk en/of kennis hoe deze verbeterd kan worden. In de handleiding 'Masteronderzoek Kunsteducatie' heeft de opleiding duidelijk beschreven hoe de student dit onderzoek moet opzetten en aan welke criteria het onderzoek moet voldoen. De student maakt eerst een onderzoeksopzet. Pas nadat de student 'groen' licht heeft gekregen van de methodisch begeleider, mag de student starten met het uitvoeren van het onderzoek. Dat acht het auditteam een belangrijk aspect voor de borging van het niveau en de kwaliteit van het onderzoek.

Het afstuderen kent twee onderdelen: de rapportage van het afstudeeronderzoek (11 EC) en het eindassessment/gesprek met reflectie op de resultaten van het onderzoek en de ontwikkelde visie op kunsteducatie (1 EC). Twee examinatoren beoordelen het eindrapport. Bij het eindassessment is ook de studiecoach aanwezig.

De studenten krijgen twee cijfers: een cijfer voor het eindrapport en een cijfer voor het eindgesprek. Bij de diploma-uitreiking presenteert iedere student het masteronderzoek aan collega(studenten), werkveld, docenten en andere belangstellenden. Deze presentatie is verplicht, maar vormt geen onderdeel van de formele toetsing.

De Examencommissie

Het auditteam trof tijdens de audit een examencommissie, die sinds 1 september 2011 in een nieuwe opzet en samenstelling functioneert. De redenen hiervoor zijn de pensionering van twee van de drie commissieleden en een verandering in de aansturing van de nieuwe examencommissie. De nieuwe examencommissie valt nu onder de Academie Minerva (HG). De commissie ziet toe op de kwaliteit van alle bachelor kunstvakopleidingen en de vier master kunstvakopleidingen van Minerva, waaronder de master Kunsteducatie van HG en NHL. In de commissie hebben vertegenwoordigers uit de bachelor en masteropleidingen zitting. Bij specifieke vraagstukken, zoals vrijstellingsverzoeken of klachten over een toets of beoordeling, raadpleegt de examencommissie desgewenst deskundigen van de opleiding. Elke opleiding heeft een eigen toetscommissie, die de toetscyclus bewaakt en het eindniveau borgt. De toetscommissie rapporteert tweemaal per jaar aan de examencommissie haar bevindingen over de toetskwaliteit.

In het gesprek met de examencommissie en de toetscommissie is gesproken over de werkzaamheden, die zij tot nu toe hebben verricht. De toetscommissie heeft inmiddels een aantal programma's met de toetsen geanalyseerd en is bij een aantal presentaties van studenten aanwezig geweest om te bekijken hoe de docenten beoordeelden.

De examencommissie is voornemens steekproefsgewijs bij eindexamens aanwezig te zijn. Op basis van haar bevindingen zal de commissie de programma-manager van de master Kunsteducatie en de dean van de Academie Minerva adviseren.

De examencommissie benoemt de examinatoren. De commissie stelt nu als eis, dat de examinatoren een opleiding 'assessen' hebben gevolgd. Dat acht het auditteam een waardevolle eis.

Validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid

Het auditteam is op basis van het 'toetsplan', de notitie 'borging toetskwaliteit' en de gesprekken tijdens de audit met de examencommissie en toetscommissie van oordeel dat de opleiding ervoor zorgt dat het toetsen en beoordelen valide, betrouwbaar en inzichtelijk gebeurt. Het auditteam heeft waargenomen dat de opleiding in de afgelopen jaren op dit gebied al veel verbeterlagen heeft gemaakt.

Borging van validiteit en betrouwbaarheid vindt nu o.a. op de volgende manieren plaats:

- de opleiding heeft in het toetsplan en op de beoordelingsformats de weging van de toets vastgelegd. Op de beoordelingsformulieren is ruimte voor feedback opgenomen;
- voor elke onderwijsseenheid heeft de opleiding de specifieke toetscriteria voor alle betrokkenen duidelijk vastgelegd;
- jaarlijks stelt de examencommissie per onderwijsseenheid de examinatoren vast. Deze examinatoren moeten een assessment opleiding hebben gevolgd;
- op de toetst kunstfilosofie na wordt elke onderwijsseenheid door twee docenten (examinatoren) beoordeeld, waarbij er sprake is van een hoofdexaminator en een mee-lezer, sparringpartner;
- het masteronderzoek wordt door twee examinatoren beoordeeld waaronder zo mogelijk een externe van een andere opleiding of een externe uit het werkveld. Deze externe deskundigen selecteert de opleiding op basis van hun cv, hun opleiding en werkervaring;

- met ingang van 2010 zijn examinatoren van het afstudeeronderzoek niet meer als begeleider betrokken bij het onderzoek;
- het eindassessment wordt door de twee examinatoren en de studietoetscoach beoordeeld;
- de invulling van de vrije ruimte wordt in een door de toetscommissie goedgekeurd document vastgelegd incl. de tentamenvorm;
- de examinatoren dragen samen met de toetscommissie zorg voor de kwaliteit en verbetering van de toetsen. De examinatoren evalueren terwijl zij de studenten beoordelen tevens de kwaliteit van de toetsen en geven commentaar en verbetervoorstellen door aan de toetscommissie;
- over de kwaliteit van de toetsen vindt overleg plaats in de toetscommissie, de opleidingscommissie en de docentenvergadering. De docenten hebben in de teamvergaderingen in 2010-2011 samen toetsen gescreend. De nieuwe toetscommissie is hiermee verder gegaan. (Zie onder de paragraaf 'Examencommissie'.)

Het auditteam heeft ook zelf naar de toetsen gekeken en is van oordeel dat inhoud en niveau goed zijn. De beoordelingen op de beoordelingsformulieren zijn zorgvuldig en controleerbaar uitgevoerd.

Het auditteam wil nog opmerken, dat de opleiding zelf moet blijven letten op de realisatie van de algemene competenties. Een externe beoordelaar uit het werkveld die als specialist/deskundige op het gebied van het onderzoeksonderwerp wordt aangetrokken, zal hierop mogelijk minder goed letten.

Studenten zijn over het algemeen tevreden over het toetsen en beoordelen. De tevredenheid varieert wel per type toets. Bij een toets met open vragen of een essay kan de interpretatie van de docent een rol spelen. Dat acht het auditteam nog een aandachtspunt voor de opleiding. Belangrijk is dat de beoordelingscriteria helder zijn en de docenten regelmatig met elkaar hun eigen beoordeling en normering bij dit type toetsen uitwisselen. Wat de studenten moeten doen voor de toets, is voor hen wel transparant.

De wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren

De eerste lichten studenten zijn als master op hun eigen werkplek of op een andere, nieuwe werkplek aan de slag gegaan. Uit het tevredenheidsonderzoek onder alumni en uit de gesprekken met de alumni tijdens de audit, is gebleken dat zij door de masteropleiding hun kennis en vaardigheden hebben verbreed en verdiept om de verschillende rollen uit te voeren en daar tussen te schakelen. Ook hebben zij meer zelfvertrouwen gekregen.

Uit de enquête onder de werkgevers van de afgestudeerden en uit de gesprekken met de vertegenwoordigers vanuit het werkveld tijdens de audit, is gebleken dat het werkveld met name het innovatieve vermogen van de afgestudeerden waardeert. Afgestudeerden laten een nieuwe houding zien en ze kunnen werken met nieuwe verantwoordelijkheden. Ze vertonen een grotere mate van eigenheid en zelfstandigheid, hebben het vermogen kennis in andere, ook interdisciplinaire, contexten toe te passen, kunnen complexe problemen tackelen en nieuwe kennis bijdragen aan het vakgebied.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerd niveau

Het auditteam heeft uit de lijst van de eerste twintig afgestudeerden een selectie gemaakt van vijftien afstudeerwerkstukken met een beoordelingscijfer variërend tussen de 6 en de 9. Het auditteam heeft geconstateerd dat het niveau van de werkstukken wisselend is. Er zaten heel goede werkstukken bij, maar ook een aantal matige. Eén van de werkstukken beoordeelde het auditteam als onvoldoende. De beoordelingen die de examinatoren hebben uitgevoerd zijn zorgvuldig.

In de goede werkstukken is er consistentie in de vraagstelling en onderzoekopzet, is er een hoog analytisch niveau en is er een persoonlijke interpretatie van relevante empirische en theoretische gegevens.

In de mindere en matig beoordeelde werkstukken was o.a. de vraagstelling niet goed afgestemd op het onderzoek, was de literatuur weinig toegespitst of was de hoeveelheid onderzoeksgegevens vrij mager. De bevindingen en beoordeling van de examinatoren en de bevindingen en beoordeling van het auditteam kwamen in grote lijnen wel met elkaar overeen. Het met een onvoldoende beoordeelde werkstuk was wel helder van opzet, maar miste de voor een masteronderzoek vereiste diepgang en theoretische onderbouwing. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding aantoonbaar bezig is (geweest) met het verbeteren van het doen van onderzoek door de studenten. (Zie daarover onder standaard 2.) Het auditteam heeft er vertrouwen in dat deze maatregelen zullen leiden tot een hoger niveau van bepaalde afstudeerwerkstukken.

Weging en Oordeel: voldoende

Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier toetst en beoordeelt. De opleiding is de afgelopen jaren aantoonbaar bezig geweest en nog bezig de kwaliteit van het toetsen en beoordelen beter te borgen. Op de toets kunstfilosofie na, past de opleiding het principe van het zogenoemde 'vier-ogenbeleid' toe, waarbij zij nu bij de beoordeling geschoolde examinatoren inzet. Alleen de toetsen waar de interpretatie van de beoordelend docent een rol kan spelen, vragen nog aandacht wat betreft de transparantie van de beoordelingssystematiek.

Door de mix aan toetsvormen toetst en beoordeelt de opleiding op verschillende manieren of de student de vereiste competenties beheerst. De toetscriteria die de opleiding daarbij hanteert zijn duidelijk beschreven in het studiemateriaal van de studenten en komen terug op het beoordelingsformat. Het auditteam acht het hierbij ook belangrijk, dat de studenten over het algemeen tevreden zijn over de toetsen.

Het auditteam is van oordeel, dat de afgestudeerden over het algemeen een voldoende tot goed masterniveau hebben bereikt. Eén afstudeerwerk beoordeelde het auditteam evenwel met een onvoldoende. Het auditteam is positief over het feit, dat de opleiding gericht bezig is de onderzoeksvaardigheden van de studenten verder te verbeteren. Dat zal het niveau van de afstudeeronderzoeken ten goede komen. Het gegeven dat het werkveld tevreden is over het gerealiseerde masterniveau van de afgestudeerden en dat alumni meldden dat zij zich in de verschillende rollen verder verbreed en verdiept hebben, weegt eveneens mee in het positieve oordeel van het auditteam.

Het auditteam komt dan ook tot een oordeel 'voldoende' voor het toetsen en beoordelen en het gerealiseerde niveau.

5. ALGEMENE CONCLUSIE

Het auditteam is van oordeel dat een aantal onderdelen van de opleiding goed op orde is, maar dat aan een aantal punten nog verder gewerkt moet worden. De basis van de opleiding is goed. De competenties zijn landelijk vastgesteld en de opleiding heeft daarover regelmatig overleg met vakgenoten en het werkveld. Waar nodig worden de competenties bijgesteld.

De competenties voldoen ook aan de internationale standaard voor het masterniveau.

Het programma dat de opleiding op basis hiervan heeft opgesteld, biedt de studenten de mogelijkheid de competenties te ontwikkelen, maar de aandacht voor elementen in het programma is naar het oordeel van het auditteam nog niet helemaal in balans. Dat acht het auditteam een belangrijk punt van aandacht. Over de (gast)docenten die het programma verzorgen, is het auditteam positief.

De kwaliteit van toetsen en beoordelen wordt steeds beter geborgd. Daar werkt de opleiding aantoonbaar aan. De afgestudeerden hebben over het algemeen een voldoende tot goed masterniveau bereikt. De verbetermaatregelen die de opleiding treft met betrekking tot de onderzoeksvaardigheden zullen het niveau van de afstudeeronderzoeken ten goede komen.

Omdat standaard 2 en 3 naar het oordeel van het auditteam voldoende zijn en de opleiding nog verbeterlagen kan en moet maken, komt het auditteam op dit moment tot een eindoordeel 'voldoende' voor de opleiding.

Joint degree:

De aanvraag voor accreditatie van de opleiding gaat gepaard met een aanvraag voor een joint degree. Het auditteam heeft geconstateerd, dat beide hogescholen in gezamenlijkheid ervoor zorgen, dat de opleiding op alle terreinen, programma, kwaliteitszorg, examen- en toetscommissie, werkveld en studenten, naar behoren functioneert. Het auditteam adviseert de NVAO daarom de hogescholen toestemming te geven een gezamenlijk diploma aan de studenten uit te reiken.

6. AANBEVELINGEN

- Vanwege het feit, dat tot nu toe het merendeel van de studenten uit het binnenschoolse werkveld instroomt, beveelt het auditteam de opleiding sterk aan te zoeken naar meer vertegenwoordigers vanuit deze sector voor de werkveldadviesraad.
- Het auditteam beveelt de opleiding aan actief in te blijven zetten op de toename van studenten uit het gehele werkveld, zowel buitenschoolse als binnenschools, als vanuit alle kunstdisciplines.
- Het auditteam beveelt de opleiding aan meer te sturen op de keuze van de literatuur en de lijst met verplichte literatuur verder uit te breiden.
- Het auditteam beveelt de docenten aan een check uit te voeren op de literatuur die de studenten gebruiken, zodat zij waar nodig tijdig kunnen bijsturen.
- Het auditteam beveelt de opleiding aan nog eens kritisch te kijken naar het toetsen waar de interpretatie van de docent een rol kan spelen, zoals toetsen met open vragen of essays. Het is belangrijk dat docenten regelmatig onderling gegeven beoordelingen en normeringen uitwisselen, zodat er een gedeelde opvatting ontstaat over het door studenten ingeleverde werk.
- Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding op dit moment erg veel maatwerk levert. Wanneer de student dat wil kan hij zich tamelijk sterk richten op zijn eigen praktijk. Het auditteam is van mening, dat de studenten mede een initiërende rol moeten kunnen innemen in de maatschappelijke ontwikkelingen om de kunstsector 'in de lucht te houden'. Het auditteam geeft de opleiding in overweging naar dit aspect nog eens kritisch te kijken. Wat meer sturing in de keuzen die studenten maken, acht het auditteam wenselijk.

BIJLAGE I Scoretabel

Scoretabel paneloordelen hbo-master Kunsteducatie deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties	G
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	V
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	V
Algemene conclusie	V

BIJLAGE II Opleidings specifieke eindkwalificaties

<p>1 Creërend vermogen</p> <p>de HBO-Master Kunsteducatie creëert authentieke kunstzinnige producten die voortkomen uit een eigen artistieke visie en bijdragen aan de vervulling van een persoonlijk ambitie als professional binnen het kunsteducatieve domein</p>
<p>de HBO-Master Kunsteducatie</p> <ul style="list-style-type: none">a) positioneert zijn kunstenaarschap en zijn kunsteducatieve professie ten opzichte van elkaar in een interactief en dynamisch verbandb) transformeert onderzoekend, experimenterend en beschouwend intuïties, indrukken en emoties tot kunstzinnige productenc) beschouwt een bredere (kunst)context op relevantie voor het eigen artistieke handelen en staat open voor invloeden vanuit andere kunst disciplinesd) toont de ambitie, kennis, inzicht en vaardigheden om het eigen artistieke werk een voor de kunsteducatie relevante plaats te geven binnen de beroepspraktijk van het kunstvake) relateert het eigen leerproces met betrekking tot de ontwikkeling van de eigen artistieke visie en van het eigen artistieke handelen aan leerprocessen in de kunsteducatie
<p>2 Onderzoekend vermogen</p> <p>de HBO-Master Kunsteducatie ontwikkelt nieuwe vakinhoudelijke kennis, inzichten en vaardigheden gebaseerd op toegepast onderzoek binnen een voor de kunsteducatie relevant domein</p>
<p>de HBO-Master Kunsteducatie</p> <ul style="list-style-type: none">a) heeft een kritische en onderzoekende grondhouding en toont vaardigheden om complexe problemen te analyseren en doorgrondenb) herkent en formuleert onderzoeks- en ontwikkelingsvragen vanuit de eigen kunsteducatieve praktijkc) betreft vakinhoudelijke en maatschappelijke ontwikkelingen bij de motivatie en onderbouwing van onderzoeks- en ontwikkelingsvragend) verzamelt en analyseert op systematisch wijze gegevens en toetst de conclusies aan die van anderene) initieert, ontwerpt en organiseert toegepast onderzoek
<p>3 (kunst)Pedagogisch en didactisch vermogen</p> <p>de HBO-Master Kunsteducatie initieert, ontwerpt, verzorgt en evalueert kunsteducatieve activiteiten vanuit een eigen (kunst)pedagogische en didactische visie</p>
<p>de HBO-Master Kunsteducatie</p> <ul style="list-style-type: none">a) handelt vanuit een persoonlijke visie op rol en functioneren van kunst, cultuur en kunsteducatie in een brede maatschappelijke contextb) is betrokken bij de ontwikkeling van zijn vak en heeft de ambitie daar aan bij te dragenc) werkt vanuit grondig inzicht in de relaties tussen onderwijs, vorming en opvoeding binnen een brede sociaal-culturele contextd) hanteert bij zijn kunsteducatieve activiteiten kennis en inzicht in de samenhang tussen de verschillende kunst disciplines en tussen de verschillende manieren waarop deze beschouwd wordene) hanteert bij zijn kunsteducatieve activiteiten kennis van kunst- en cultuurgeschiedenis, kunsttheorieën en relevante wetenschappelijke inzichtenf) beschouwt nieuwe didactische en onderwijskundige kennis, inzichten en vaardigheden op relevantie voor de kunsteducatie en integreert deze in zijn of haar beroepspraktijkg) beschouwt nieuwe didactische en onderwijskundige kennis, inzichten en vaardigheden binnen de kunsteducatie op relevantie voor vakoverstijgende toepassingen en biedt deze aan ter implementatie

<p>4 Operationaliserend vermogen de HBO-Master Kunsteducatie ontwikkelt in zijn beroepspraktijk een inspirerende en functionele werk- en leeromgeving, evalueert de werkzaamheid daarvan en draagt zorg voor borging daarvan</p>
<p>de HBO-Master Kunsteducatie</p> <ul style="list-style-type: none"> a) ontwikkelt een vakoverstijgende visie op de voorwaarden voor een krachtige en relevante leeromgeving en kan deze (leidinggevend en sturend) verwezenlijken b) plant leeractiviteiten in goed overleg met collega's, leerlingen, cursisten, deelnemers, beschouwt de uitkomsten op inhoudelijk belang, en implementeert de resultaten c) vertaalt resultaten van (toegepast) onderzoek naar praktische en innovatieve toepassingen ten behoeve van de eigen kunsteducatieve praktijk d) geeft een prominente status aan de vernieuwing van kennis, inzicht en vaardigheden in de eigen beroepspraktijk zowel ten behoeve van de eigen professionele ontwikkeling als ten behoeve van (het belang van) de leerlingen, cursisten en deelnemers e) gebruikt een breed scala aan informatiebronnen en stelt deze ter beschikking van leerlingen/cursisten en collega's en begeleidt hen bij het gebruik ervan

<p>5 Vermogen tot kritische reflectie de HBO-Master Kunsteducatie werkt vanuit een gefundeerd oordeel over de maatschappelijke positie en het functioneren van de kunsten en de kunsteducatie</p>
<p>de HBO-Master Kunsteducatie</p> <ul style="list-style-type: none"> a) reflecteert op (ethische en normatieve) vraagstukken en maatschappelijke verantwoordelijkheden met betrekking tot de toepassing van kennis, inzichten en vaardigheden in het artistieke en (kunst)educatieve beroepenveld b) toont over brede kennis te beschikken van de kernconcepten, structuren en werkwijzen van zijn of haar kunstdiscipline en de (kunst)historische en sociaal-maatschappelijke bedding daarvan en kan dit relateren aan de andere kunsten c) houdt zich kritisch en betrokken op de hoogte van recente (internationale) ontwikkelingen en onderzoek binnen het artistieke, (kunst)pedagogische en didactische vakgebied en kan deze integreren in de beroepspraktijk d) toont een kritische houding ten aanzien van geboekte resultaten en gebruikte oplossingsmethoden

<p>6 Innovatief vermogen de HBO-Master Kunsteducatie kan de eigen professionaliteit steeds verder ontwikkelen en verdiepen</p>
<p>de HBO-Master Kunsteducatie</p> <ul style="list-style-type: none"> a) werkt vanuit een expliciete visie op de wenselijke ontwikkeling van de eigen professionaliteit b) beoordeelt de wisselwerking tussen de eigen visie en het professioneel handelen op werkzaamheid c) toont de ambitie de eigen visie en het professioneel handelen steeds verder te ontwikkelen en te verdiepen d) zoekt aansluiting bij de jongste ontwikkelingen binnen het vak, het beroepenveld en de onderliggende disciplines e) toont leervaardigheden die hem in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan met een zelfsturend en autonoom karakter

<p>7 Communicatief vermogen</p> <p>de HBO-Master Kunsteducatie kan artistieke, zakelijke, pedagogische en didactische visies in onderling verband hanteren, presenteren en toelichten</p>
<p>de HBO-Master Kunsteducatie</p> <ul style="list-style-type: none"> a) maakt de eigen visie, kennis, inzichten en vaardigheden middels daartoe geëigende communicatievormen beschikbaar voor de (inter)nationale beroepsgroep b) initieert en voert publieke discussie rondom de uitkomsten van het werk c) toont in staat te zijn te overleggen en te onderhandelen over organisatorische, financieel-economische en inhoudelijke aspecten van de beroepspraktijk en kan daarbij een vakgroep, school, organisatie of instelling representeren d) voert overleg met collega's, doet dat effectief op verschillende niveaus en kan wanneer nodig leiding geven aan dat overleg

<p>8 Vermogen tot samenwerken</p> <p>de HBO-Master Kunsteducatie is in staat een zelfstandige bijdrage te leveren aan een gezamenlijk product of proces en stimuleert binnen de samenwerking de succesvolle realisatie daarvan</p>
<p>de HBO-Master Kunsteducatie</p> <ul style="list-style-type: none"> a) werkt vanuit inzicht in de relaties tussen kunsteducatieve en andere vakken binnen een school of organisatie bij de ontwikkeling, implementatie en consolidatie van een gezamenlijke beroepspraktijk b) initieert, ontwerpt en organiseert samen met vertegenwoordigers uit de eigen beroepspraktijk, betrokken instellingen en instituten (onderzoeks-)projecten ter kwaliteitsverbetering van de kunsteducatie en/of de instelling c) toont dat hij of zij in staat is in afstemming met anderen (kunst)pedagogische doelen te formuleren en kan er leidinggevend en sturend zorg voor dragen dat deze binnen een team gerealiseerd worden

<p>9 Omgevingsgerichtheid</p> <p>de HBO-Master Kunsteducatie plaatst de eigen beroepspraktijk in een brede maatschappelijke context</p>
<p>de HBO-Master Kunsteducatie</p> <ul style="list-style-type: none"> a) toont een (vakoverstijgende) vraaggerichte houding b) draagt met betrokkenheid bij aan de maatschappelijke discussie over de waarde van de kunsteducatie c) is in staat kennis en inzichten vanuit verschillende disciplines te integreren en problemen vanuit diverse invalshoeken te benaderen d) staat open voor nieuwe invalshoeken, stimuleert en genereert nieuwe inzichten bij anderen en daagt hen uit bijdragen te leveren

BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma

Domeinen	Eerste studiejaar		Tweede studiejaar		Totaal EC
	Eerste semester	Tweede semester	Eerste semester	Tweede semester	
Artistieke verdieping	2 EC	2 EC	3 EC		7 EC
Kunsttheorie	9 EC				9 EC
Kunstpedagogiek		6 EC			6 EC
Cultureel ondernemerschap			5 EC		5 EC
Onderzoek	2 EC	3 EC		12 EC	17 EC
Profilering & professionalisering	2 EC	4 EC	8 EC	2 EC	16 EC
Totaal per semester	15 EC	15 EC	16 EC	14 EC	60 EC

BIJLAGE IV Locatiebezoek, werkwijze en beslisregels

Programma visitatie Master Kunsteducatie
 Hanzehogeschool Groningen en NHL Hogeschool
 12 maart 2012
 Lokatie Prins Claus Conservatorium, Groningen

Tijd	Gesprekspartners	Rol/functie	Onderwerpen
08:15-08:30	Ontvangst auditteam		
08:30-09:30	<u>Auditteam/ Hobéonpanel</u> - Hans Stoltenborg (vz) - Folkert Haanstra (lid) - Jan van Gemert (lid) - Peter Grooten (lid) - Monique Wilke (student) - Rianne Versluis (secretaris)		Voorbespreking
09:15-09:30	Ontvangst bestuur en directie		
09:30-10:15	<u>Bestuur en directie</u>	<u>Bestuur:</u> Dr. Henk Pijlman (CvB HG) Dr. Diane Keizer-Mastenbroek (CvB NHL) <u>Directie:</u> Dorothea van der Meulen (dean School of Fine Arts HG) Harrie van den Elsen (dean School of Performing Arts HG) Anna Gerritsma (afdelingshoofd Kunst en Educatie NHL) Geiske Tol (instituutsdirecteur Educatie & Communicatie NHL)	Kennismaking <u>Gespreksonderwerpen:</u> Toegevoegde waarde Joint Degree, samenwerking NHL en HG in educatie en kunst, ambities, positionering MKE in Noord Nederland, ontwikkelingen onderzoekslijn MKE, rendementen MKE, financiering ivm ontwikkelingen studiefinanciering, Europese oriëntatie,
10:15-10:30	Intern overleg auditteam		
10:00-10:30	Voorbespreking hoofd opleiding MKE, hoofden bachelor kunstvakdocentenopleidingen en lectoren		
10:30-11:15	Hoofd opleiding MKE Hoofden bacheloropleidingen Lectoren	Dr. Gudrun Beckmann (hoofd opleiding) Sieta Maring (hoofd opleiding doBK&V Academie Minerva HG) Ma Marinus Verkuil (hoofd opleiding docent muziek HG) Quinten Rijnja (studieleider/coördinator docent theater NHL) Dr. Anne Nigten (lector Popular Culture, Sustainability & Innovation HG) Dr. Hennie Brandsma (lector Duurzame schoolontwikkeling, senior onderzoeker/adviseur ECNO)	<u>Gespreksonderwerpen:</u> eigenheid opleiding – ambities - hbo-niveau - relatie beroepenveld – samenhangende onderwijsleeromgeving - opzet/inhoud programma – keuze werkvormen – actuele ontwikkelingen, aansluiting instroom – internationalisering – onderzoeksdimensie – toetsen en beoordelen
11.15-11.30	Intern overleg auditteam		
11:00-11:30	Voorbespreking docenten		

Tijd	Gesprekspartners	Rol/functie	Onderwerpen
11:30-12:15	<u>Docenten</u>	Drs. Martijn Boven, RuG (docent Geschiedenis van de Kunsten en Media) Drs. Wilma Jongsma, zelfst. (docent kunstpedagogiek en didactiek) Dr. Ben Boog, HG (docent onderzoek + opl.cie + toetscie) Drs. Emmy Okkerse, HG (docent cultureel ondernemerschap) Ma Marinus Verkuil, HG (docent kunstped- en didactiek) Drs. Hillary Vos, NHL (studiecoach en onderzoeksbegeleider) Drs. Gudrun Beckmann, NHL (docent Artistieke verdieping en Community of Learners)	<u>Gespreksonderwerpen:</u> Ambities - onderwijsprogramma - begeleiding stage en afstuderen - professionalisering/deskundigheidsbevordering - studiebegeleiding - internationale oriëntatie
12:15-12:45	Lunch auditteam		
12:45-13:30	<u>Open spreekuur</u>		Inloop voor docenten en studenten + verificatie documenten
12:45-13:30	Voorbespreking studenten incl. lunch		
13:30-14:15	<u>Studenten</u>	Jasper Allema (cohort 2011, theater) Nathalie Beekman (cohort 2011, film & media) Henk Kamsma (cohort 2011, beeldend, mode) Harriet Luttje (cohort 2010, muziek) Richard Weel (cohort 2010 + opl.cie, beeldend, grafisch) Theo Schlepers (cohort 2010, theater)	<u>Gespreksonderwerpen:</u> Kwaliteit en relevantie programma - aansluiting - studielast - toetsen en beoordelen - Kwaliteit docenten- opleidings specifieke voorzieningen - eigen producten
14:15-14:30	Intern overleg auditteam		
13:45-14:30	Voorbespreking examen en toetscommissie		
14:30-15:00	<u>Examen en toetscommissie</u>	Dr. Ben Boog, HG (toetscie) Simon Dijkstra, NHL (toetscie) Lia Steenmeijer (secretaris excie Minerva) Jan Pier Brands, HG (vz. excie Minerva) Inne Rutgers , voormalig NHL (voormalig lid excie)	<u>Gespreksonderwerpen:</u> Bevoegdheden en taken examencommissie en toetscommissie - rol in de interne kwaliteitsborging toetsen - resultaten
15:00-15:15	Intern overleg auditteam		
14:45-15:15	Voorbespreking werkveld en alumni		
15:15-16:00	<u>Werkveld en alumni</u>	Drs. Jan Brouwer (Kunstencentrum Groningen) Ingeborg Abrahamse (Zernike College) Anne Graswinckel (Tryater) Gerdie Klaassen (KunstStation C) Ma Trudi van den Berg (cohort 2007) Ma Tineke Kok (cohort 2008) Ma Gerrie Jonker (cohort 2009)	<u>Gespreksonderwerpen:</u> contacten met opleiding over onder andere: kwaliteit en relevantie van de opleiding - actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - eindkwalificaties - projectopdrachten - andere wensen vanuit het werkveld - stage en begeleiding - onderzoekscomponent
16:00-16:15	Intern overleg auditteam		

Tijd	Gesprekspartners	Rol/functie	Onderwerpen
16:15- 16:45	Rondleiding voorzieningen door deel van het auditteam + Pending issues Mogelijke extra gesprekken door deel van het auditteam Verificatie documenten	Drs. Gudrun Beckmann Dorothea van der Meulen Harrie van den Elsen Anna Gerritsma standby	
16:45 - 17:30	Intern overleg auditteam		
17:30- 18:00	Terugkoppeling door auditteam	Alle belangstellenden	

Auditteam:

- drs. G.J. (Hans) Stoltenborg – voorzitter, senior adviseur Hobéon
- prof. dr. F.H. (Folkert) Haanstra - bijzonder hoogleraar Cultuureducatie en Cultuurparticipatie aan de Universiteit Utrecht en lector Kunst- en Cultuureducatie aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten (AHK)
- J.G.H. (Jan) van Gemert - docent theater
- P.C.M. (Peter) Grooten - directeur/bestuurder van het Utrechts Centrum voor de Kunsten UCK
- M. (Monique) Wilke - student aan de opleiding MKE van de HKU en kunstvakdocent aan het Gymnasium en aan de Koninklijke Scholengemeenschap Apeldoorn
- G.C. (Rianne) Versluis – secretaris, adviseur Hobéon

Werkwijze m.b.t. keuze gesprekspartners

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 22 november 2011'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de basiskwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde standaarden voor basiskwaliteit.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1 of 3 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien tenminste twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien tenminste twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.

BIJLAGE V Lijst geraadpleegde documenten

Nr.	Naam	Bijlage in KR	Studiegids/hardcopy	USB-stick en ter inzage 12/3 in hardcopy	Verwijzing in KR
VERPLICHTE BIJLAGEN					
1	Geraadpleegde literatuur en bronnen	X		X	voorwoord
2	Administratieve gegevens	X		X	basisgegevens
3	Samenwerking tussen de twee hogescholen	X		X	karakteristiek
4	Gemeenschappelijke regeling Masteropleiding Kunsteducatie			X	karakteristiek, standaard 1
5	Eindkwalificaties van de opleiding	X	X	X	standaard 1
6	Niveau van de eindkwalificaties	X		X	standaard 1
7	Programmaoverzicht	X	X	X	standaard 2
8	Vertaling competenties in het onderwijsprogramma	X		X	standaard 2
9	Overzicht personeel	X		X	standaard 1
10	Overzichtslijst afstudeerwerken	X		X	standaard 3
11	Beschrijving van de onderwijseenheden		X	X	standaard 2
12	Literatuurlijst MKE			X	standaard 2
13	Onderwijs- en examenregeling (OER)			X	karakteristiek, standaard 3
14	Contacten met het werkveld			X	standaard 1
15	Opleidingsprofiel Master Kunsteducatie 2004, KVDO			X	karakteristiek
16	Positionpaper Masteropleidingen Kunsteducatie 2011			X	standaard 1 en 3
VERDERE BRONDOCUMENTEN					
17	Schooljaarplan Master Kunsteducatie 2011-2012			X	kwaliteitszorg, standaard 2
18	Toelating			X	standaard 2
18a	Intakeformulier voor kandidaten met kunstvakdocent bachelor			X	standaard 2
18b	Intakeformulier voor kandidaten zonder kunstvakdocent bachelor			X	standaard 2
18c	Voorbeeld intakerapportage			X	standaard 2
19	Toetsing			X	standaard 3
19a	Toetsplan			X	standaard 3
19b	Borging toetskwaliteit			X	standaard 3
20	Redenen voor studiestop			X	basisgegevens
21	Kwaliteitszorgplan 2011-2012			X	kwaliteitszorg

Nr.	Naam	Bijlage in KR	Studiegids/hardcopy	USB-stick en ter inzage 12/3 in hardcopy	Verwijzing in KR
22	Onderwijsevaluaties			X	standaard 2
22a	Semesterevaluatie individuele enquêtes cohort 2010			X	standaard 2
22b	Gebundelde evaluaties 2010-11 uit collectieve evaluaties			X	standaard 2
22c	Semesterevaluatie individuele enquêtes cohort 2008 en 2009			X	standaard 2
23	Alumnionderzoek			X	kenmerkend
23a	Rapportage alumnionderzoek november 2011			X	standaard 3
23b	Panelgesprek met alumni , 13 november 2011			X	standaard 3
23c	Gegevens alumnionderzoek 2010-2011			X	standaard 3
24	Nationale Studentenenquête 2010-2011			X	standaard 2
24a	Benchmark NSE 2011 MKE			X	standaard 2
24b	Analyse uislagen NSE 2010-2011 met verbeterplan			X	standaard 2 en 3
25	Audit januari 2011			X	standaard 1
25a	Stand van zakennotitie en SWOT analyse 2010			X	standaard 1
25b	Auditrapport			X	standaard 1
25c	Verbeterplan vanuit het auditrapport			X	standaard 1
26	Accreditatieaanvraag 22 januari 2007			X	kenmerkend
27	Raamconvenant overleg kunstonderwijs - werkveld			X	standaard 1
28	Veldgesprekken amateurkunst & kunsteducatie en HBO			X	standaard 1
29	Notulen werkveldadviesraad			alleen hardcopy	standaard 1
30	Notulen bestuurlijk overleg			alleen hardcopy	standaard 1
31	Notulen examencommissie			alleen hardcopy	standaard 3
32	Handleiding masteronderzoek Kunsteducatie		X	X	standaard 3
33	Curriculum Vitae docenten			alleen hardcopy	standaard 1

Overzicht van 15 afstudeerwerkstukken op studentnummer:

- 326506
- 326615
- 324301
- 323643
- 326303
- 340959
- 360140
- 336232
- 324062
- 343031
- 323759
- 310065
- 327946
- 326520
- 311894

BIJLAGE VI Overzicht auditteam

Samenstelling, korte functiebeschrijvingen (cv's) en onafhankelijkheidsverklaringen van voorzitter, leden en secretaris.

Samenstelling en expertise van het auditteam laten zich als volgt weergeven:

Panelleden	Expertise - audit - kwaliteit zorg	Expertise - onderwijs	Expertise - werkveld	Expertise - vakinhoud	Expertise - internationaal	Expertise - student- zaken
voorzitter Drs. G.J. Stoltenborg	x					
vakdeskundige Prof. dr. F. H. Haanstra		x		x	x	
werkvelddeskundige J.G.H. van Gemert	x		x	x		
werkvelddeskundige P.C.M. Grooten			x	x		
studentlid M. Wilke						x
secretaris G.C. Versluis						

Op 30 januari 2012 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het panel hbo master Kunsteducatie , nr#000228- Hanzehogeschool Groningen/NHL Hogeschool.

Korte functiebeschrijvingen panelleden

1	De heer Stoltenborg is senior adviseur bij Hobéon en treedt regelmatig op als voorzitter van auditteams bij accreditatietrajecten in het hoger onderwijs en bij de certificering van Centra voor de Kunsten. Stoltenborg was ook betrokken bij audits van joint programs van de Dutch National Opera Academy, een masteropleiding die in nauwe samenwerking wordt aangeboden door het Conservatorium van Amsterdam (Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten) en het Koninklijk Conservatorium en de masteropleiding Facility and Real Estate Management die door drie hogescholen wordt aangeboden.
2	De heer Haanstra is bijzonder hoogleraar Cultuureducatie en Cultuurparticipatie aan de Universiteit Utrecht en lector Kunst- en Cultuureducatie aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten (AHK). Bij de AHK is hij tevens eindverantwoordelijk voor de Masteropleiding Kunsteducatie. Hij was en is lid van vele commissies op het terrein van kunst en cultuur en publiceert regelmatig in vaktijdschriften over kunsteducatie.
3	De heer Van Gemert is docent theater, ontwikkelaar bij het Steunpunt Cultuurprofielscholen, begeleider van (netwerken van) cultuurprofielscholen en lid van de Verkenningcommissie Kunstvakken in de 2 ^e fase van havo en vwo. Hij is tevens lid van de redactie van Kunstzone, tijdschrift voor kunst en cultuur in het onderwijs.
4	De heer Grooten behaalde zijn diploma Schoolmuziek aan het Twents Conservatorium in Enschede en is al 25 jaar directeur bij verschillende centra voor de kunsten. Thans is hij directeur/bestuurder van het Utrechts Centrum voor de Kunsten UCK, dat met ruim 250 medewerkers zorgt voor een breed aanbod in het binnen- en buitenschoolse kunsteducatie in de stad en regio Utrecht. Grooten heeft ruime ervaring binnen de landelijke overlegstructuren van de kunsteducatie en de amateurkunst.
5	Mevrouw Wilke is opgeleid als docent Beeldende Kunst en Vormgeving aan de Hogeschool Windesheim en is onder andere kunstvakdocent aan het Gymnasium en aan de Koninklijke Scholengemeenschap Apeldoorn. Zij volgt momenteel de Master Kunsteducatie aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht.

Secretaris/Coördinator G.C. Versluis

Gecertificeerd d.d november 2010

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

De heer drs. G.J. Stoltenborg
p/a Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

is als voorzitter gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Master Kunsteducatie

aangevraagd door de instellingen:

Hanzehogeschool Groningen en
De Noordelijke Hogeschool Leeuwarden

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Den Haag

Datum: 10 december 2011

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

De heer prof.dr. F. Haanstra

Straat van Makassar 20 1183 HA AMSTELVEEN

is als deskundige gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Master Kunst Educatie

aangevraagd door de instellingen:

Hanzehogeschool Groningen en
De Noordelijke Hogeschool Leeuwarden

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats:

AMSTELVEEN

Datum:

16-01-2012

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

De heer drs. J. van Gemert
Breukelsestraat 81
5281 HC BOXTEL

is als deskundige gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Master Kunsteducatie

aangevraagd door de instellingen:

Hanzehogeschool Groningen en
de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: *Boxtel* Datum: *10 december 2011*

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

P.C.M. Grooten
M.P. Lindostraat 9
3532 XE UTRECHT

is als deskundige gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Master Kunsteducatie

aangevraagd door de instellingen:

Hanzehogeschool Groningen en
de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats:

Utrecht

Datum:

8 december 2011

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

M. Wilke
Het Kasteel 287
7325 PD APELDOORN

is als student gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Master Kunsteducatie

aangevraagd door de instellingen:

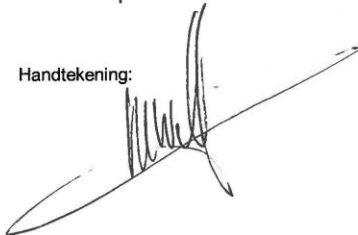
Hanzehogeschool Groningen en
de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: *Apeldoorn*

Datum: *1-12-2011*

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

Mevrouw G.C. Versluis
p/a Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

is als secretaris gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Master Kunsteducatie

aangevraagd door de instellingen:

Hanzehogeschool Groningen en
De Noordelijke Hogeschool Leeuwarden

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Den Haag

Datum: 10 december 2011

Handtekening:

